

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra rusistiky a lingvodidaktiky

Bakalářská práce

**Porovnání ruské a české slovní zásoby
tematické oblasti cestování**

**The Comparasion of the Russian and Czech
Vocabulary in the Field of Traveling**

Kristýna Bejlková

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Rozboudová, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Český jazyk se zaměřením
na vzdělávání – Ruský jazyk
se zaměřením na vzdělávání

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Porovnání ruské a české slovní zásoby tematické oblasti cestování vypracovala pod vedením PhDr. Lenky Rozboudové, Ph.D., samostatně, a to za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 5. dubna 2019

.....

Kristýna Bejlková

Mé poděkování patří PhDr. Lence Rozboudové, Ph.D., za ochotu, vstřícnost, rady, odborné vedení a čas, který věnovala vedení této bakalářské práce.

Praha, 5. dubna 2019

.....

Kristýna Bejlková

ANOTACE:

Bakalářská práce porovnává českou a ruskou slovní zásobu tematického okruhu cestování. Teoretická část se zabývá lexikologií jako vědou o slovní zásobě jazyka, způsoby vzniku nových lexikálních jednotek, zejména pak procesem přejímání slov z jiných jazyků. Praktická část práce přináší porovnání konkrétní slovní zásoby z oblasti cestování a cestovního ruchu v ruském a českém jazyce, u každé jednotky je uveden její původ, význam a příklad užití.

KLÍČOVÁ SLOVA:

slovní zásoba, cestování, porovnávání slovní zásoby, slovník, lexikologie

ANOTATION:

This bachelor thesis compares Russian and Czech vocabulary in the field of traveling. The theoretical part deals with the lexicology as a science of language, the process of formation, especially the forces of borrowing from other languages. The practical part brings comparing of concrete vocabulary of traveling and the tourism in Russian and Czech. Every example shows its origin, meaning and an example of using.

KEY WORDS:

vocabulary, traveling, comparison of vocabulary, dictionary, lexicology

Obsah

OBSAH	6
1. ÚVOD	7
2. ČESKÝ A RUSKÝ JAZYK A JEJICH SLOVNÍ ZÁSoba	9
2.1 SLOVANSKÉ JAZYKY	9
2.2 LEXIKOLOGIE JAKO VĚDECKÁ DISCIPLÍNA.....	10
2.3 SLOVO A SLOVNÍ ZÁSoba	10
2.4 KLASIFIKACE SLOVNÍ ZÁSoby	11
2.5 PROMĚNY SLOVNÍ ZÁSoby	12
2.5.1 Slovotvorba.....	13
2.5.2 Přejímání	13
2.5.3 Změny v sémantické rovině slova	13
2.5.4 Neologismy.....	14
3. VZNIK POJMENOVÁNÍ V ČESKÉM A RUSKÉM JAZYCE	16
3.1 VZNIK POJMENOVÁNÍ V ČEŠTINĚ	16
3.2 VZNIK POJMENOVÁNÍ V RUŠTINĚ.....	18
3.3 POROVNÁNÍ VZNIKU NOVÝCH SLOV V ČESKÉM A RUSKÉM JAZYCE.....	21
3.4 PŘEJÍMÁNÍ SLOV.....	21
3.4.1 Přejímání slov do českého jazyka	21
3.4.2 Přejímání slov do ruského jazyka	22
3.4.3 Přejímání slov do českého a ruského jazyka	24
4. CESTOVNÍ RUCH	25
4.1 KAM CESTUJÍ ČEŠI	25
4.2 TURISMUS V ČESKÉ REPUBLICE	26
4.3 KAM CESTUJÍ RUSOVÉ.....	26
4.4 TURISMUS V RUSKU.....	27
5. POROVNÁNÍ ČESKÉ A RUSKÉ SLOVNÍ ZÁSoby V TEMATICKÉ OBLASTI CESTOVÁNÍ	28
5.1 VYBRANÉ FORMÁLNÍ A SÉMANTICKÉ CHARAKTERISTIKY SLOV, KOMENTOVANÉ V ANALÝZE	28
5.2 POROVNÁNÍ VYBRANÉHO ČESKÉHO A RUSKÉHO LEXIKA	29
5.3 ČESKO-RUSKÝ SLOVNÍK.....	52
ZÁVĚR	60
РЕЗЮМЕ	62
BIBLIOGRAFIE	63

1. Úvod

Cestování dnes tvoří důležitou součást života mnoha lidí. Lidé cestují nejen během dovolené, ale také za prací nebo z důvodu studia. Při cestování od samotného výběru zájezdu až po návrat domů se lidé ocitají v typických situacích, ve kterých je nutné ovládat jistý okruh jazykových prostředků. V dnešním světě, který je zasažen globalizací, se i přesto nemohou všichni spoléhat jen na angličtinu. Před výjezdem do zahraničí je vždy lepší nastudovat alespoň základy úředního jazyka země, do které se chystáme.

V mnohých destinacích se stále s rodilými mluvčími anglicky nedomluvíme. Takovými destinacemi bývají často země, kde se hovoří takzvanými světovými jazyky. Mezi tyto oblasti patří například Francie, Latinská Amerika nebo také Rusko.

Při cestování a setkávání se s cizinci dochází ke styku cizích jazyků. Následkem toho dochází například k mísení jazyků, přejímání slov a k obměňování slovní zásoby. Největším zdrojem nové slovní zásoby je v dnešní době angličtina. Ne vždy tomu ale bylo tak. V době antiky byly dominantními jazyky latina a řečtina. V době Rakouska-Uherska čeština čerpala hlavně z němčiny. Ruština čerpala z francouzštiny, která se používala hlavně ve vyšších kruzích. Přejímání nejsou tedy ušetřeny ani světové jazyky. V ruštině najdeme například slovo *бизнесмен*, ve španělštině *el piloto*. Důležitým impulzem pro přejímání slovní zásoby je také rozvoj techniky.

Naproti tomu čeština se nikdy mezi světové jazyky nezařadila. Svůj podíl na tom má i nízký počet rodilých mluvčích. I přesto se čeština těší oblibě mezi jistými okruhy cizinců a je možné ji studovat i v zahraničí, například na Sofijské univerzitě v Bulharsku. V roce 2018 slavila třicáté výročí jihokorejská bohemistika (Hasil, 2009, online). Mezinárodní slovní zásobu čeština obohatila slovy *robot*, *pistole* a *tunelování*. Do litevské abecedy zase přinesla písmena š a ž.

V mnohých situacích dochází také k tomu, že vedle sebe rovnocenně existuje anglická a česká jednotka. Někdy se používají obě, jindy se dává přednost pouze jedné z nich. V některých případech volí rodilý mluvčí anglický výraz z důvodu rychlosti nebo jasnosti promluvy. Pod takové výrazy spadá například slovní zásoba používaná na letištích. Typickým příkladem je *check-in* neboli registrace.

Cílem této bakalářské práce je přehledné zpracování a porovnání české a ruské slovní zásoby tematického okruhu cestování, sestavení tematického slovníku, objasnění způsobu tvoření nových slov a zdrojů přejímání slov v obou jazycích.

Teoretická část práce se zabývá lexikologií jako vědou, slovem jako lexikální jednotkou a jeho částmi. Důraz je kladen také na popis vzniku nových slov a na přejímání z jiných jazyků,

hlavně z angličtiny. Jeden oddíl teoretické části je věnován i popisu toho, jak je pojmáno cestování v České republice a v Rusku, v čem se oba národy liší, jaké volí nejčastěji destinace. V tomto oddílu jsou použity informace od Českého statistického úřadu.

Praktická část práce je zaměřena na porovnání lexikálních jednotek české a ruské slovní zásoby. Každé slovo je umístěno do tabulky, je zde vysvětlen jeho původ, význam a je užito v kolokaci. Pro určení původu slov byly použity etymologické slovníky, pro určení významu slovníky výkladové. Součástí práce je také tematický slovník. Tabulky slovníku jsou řazeny podle tematických okruhů (například V hotelu, Letecká doprava, V cestovní kanceláři). Slovní zásoba je vybrána z jazykových příruček a slovníků. Příklady užití jsou citovány z článků a webů cestovních kanceláří.

2. Český a ruský jazyk a jejich slovní zásoba

2.1 Slovanské jazyky

Český jazyk se stejně jako ruský řadí mezi indoevropské jazyky. Všechny indoevropské jazyky se rozvinuly ze společného jazykového základu – starého indoevropského prajazyka. Čeština a ruština se dále řadí do nostratické jazykové rodiny. Tato jazyková rodina zahrnuje kromě jazyků indoevropských například jazyky uralské nebo semitoamitské.

Čeština i ruština vznikly z univerzálního prajazyka, který dnes nazýváme praslovanštinou. Původní pravlast Slovanů se rozkládala na území dnešního Běloruska a severu Ukrajiny. Toto umístění souvisí také s podobností dnešních slovanských a baltských jazyků. Následkem útoků asijských kmenů započal v šestém století proces stěhování národů. Kvůli přesídlování se v sedmém století původní staroslovanský jazyk začal štěpit. Vliv na ně měly také kontakty s jinými národy. V době styku s Byzantskou říší měla na ruštinu největší vliv řečtina, v průběhu dalších století to byly jazyky turkotatarské, ugrofinské a skandinávské. Čeština byla naopak ovlivňována latinou a němčinou. (Žaža, 1999, s.7-11)

Podle směru posunu obyvatelstva dělíme slovanské jazyky do tří skupin na západní, jižní a východní. Čeština se vedle slovenštiny, polštiny, kašubštiny a lužičtiny řadí mezi jazyky západoslovanské. Ruština patří spolu s ukrajinštinou a běloruštinou mezi jazyky východoslovanské. Zbylou větev jihoslovanských jazyků tvoří slovinština, srbština, charvátština, bulharština a makedonština. (Večerka, 2006, s. 20)

Staroslověnština je „nejstarší slovanský jazyk dochovaný v textech z 10. a 11. stol.“ (Hansack, Večerka, 2012, online, nečíslováno). Využívala pro zápis textů starou cyrilici, která částečně vznikla z řecké abecedy. Z cyrilice se později vyvinula dnešní azbuka a název cyrilice se dochoval pro písma jiných slovanských jazyků, například pro srbštinu. Ani písmo však nevnímají všechny slovanské jazyky zcela stejně. Zatímco v ruské azbuce znak *г* označuje hlásku *g*, v ukrajinštině je to však *h*. Západoslovanské a některé jihoslovanské jazyky začaly používat po vzoru západní Evropy latinku. V dnešní době se pod vlivem rychlého rozvoje a snahy o modernizaci ocitá písmo některých jazyků v ohrožení. Kazachstán plánuje završit změnu písma v roce 2025. (Kopecký, 2017, online, nečíslováno) S přechodem z azbuky na latinku však vznikají problémy nejen kulturní, ale i ekonomické.

Na příbuznost dnešních slovanských jazyků ukazují prostředky lexikální i gramatické. Slovanské jazyky patří mezi flektivní jazyky, kromě bulharštiny mají pády. Ve slovní zásobě nacházíme slova se stejnými kořeny.

2.2 Lexikologie jako vědecká disciplína

Lexikologie je lingvistická disciplína, která se zabývá slovní zásobou jazyka. Je jednou z klíčových nauk sloužících ke zkoumání jazyka. Někdy se setkáváme s problematikou přesného vymezení lexikologie, kdy disciplínu každý lingvista popisuje s jistými odlišnostmi. Některé oblasti zkoumání lexikologie se kryjí s dalšími jazykovědnými obory, popřípadě se navzájem doplňují. Jde o fonetiku, morfologii, syntax a stylistiku. Musíme samozřejmě brát v úvahu celistvost komunikačního procesu. Hranice mezi obory přitom není v každém jazyce stejná. Značnou roli zde hraje fakt, zda jde o jazyk analytický, nebo o jazyk s flexí. Z tohoto pohledu se čeština a ruština vzájemně překrývají.

Lexikologie pohlíží na slovní zásobu daného jazyka z různých hledisek. Proto samotnou lexikologii rozdělujeme na několik samostatných disciplín. Těmito disciplínami jsou „sémantika (nauka o významu), onomaziologie (nauka o pojmenování), frazeologie (nauka o frazeologických jednotkách), etymologie (nauka o původu slov), onomastika (nauka o vlastních jménech) a lexikografie (nauka o slovníku).“ (Hauser, 1980, s. 7) Ani u těchto disciplín však nikdy nemůžeme nalézt pevnou hranici a setkáváme se s vzájemným prolínáním podoborů.

Úkolem lexikologie je podle Hausera „zkoumat obsah, formu a funkce pojmenovacích jednotek a jejich vzájemné vztahy.“ (Hauser, 1980, s. 7) Vedle toho zkoumá také původ slovní zásoby a vliv cizích slov na slovní zásobu daného jazyka, zabývá se odvozeninami, jejich zdomácněním. (Černý, 1998, s. 147)

I přes kladení důrazu na původ slova a jeho proměny v národních jazycích je třeba zdůraznit, že lexikologie se v prvním plánu zabývá slovní zásobou současného jazyka. To však neznamená, že by se předmětem zkoumání nestávala i slova z minulých období.

2.3 Slovo a slovní zásoba

„Základní jednotkou slovní zásoby je slovo. Souhrn slov každého jazyka tvoří jeho slovní zásobu.“ (Hauser, 1980, s. 9) Na slovo můžeme nahlížet s různých rovin. Každé slovo má různé podoby. Slovo může být buď vyslovené, nebo napsané, rozlišujeme tedy zvukovou a grafickou podobu slova. Ve zvukové podobě je slovo realizováno hláskami, konkrétně jejich nepřerušovaným proudem. V případě grafické se k záznamu slova používají jednotlivé grafémy. Řada grafémů je vždy z obou stran ohraničena mezerami. Ve zvukové podobě rozeznáme hranice slova pomocí slovního přízvuku.

Podle Hausera (1980, s. 9-10) je slovo spojením formy a obsahu. Formou slova se rozumí hlásková stavba. Naprosté minimum slov se skládá z hlásky jedné, v českém jazyce se jedná zásadně o předložky, spojky a citoslovce, v ruštině taktéž. Nejdelšími slovy bývají složeniny, které v češtině spojujeme interfixem -o-, např. *uměleckoprůmyslový*.

Obsahem slova se myslí jeho význam. Jedno slovo může mít významů několik, např. *oko* – orgán zraku, mastná skvrna, otvor, past na zvíře, *zanop* – závora, zácpa. (Csiriková, Koníčková, 2015, s. 78) Naopak pro jeden význam může být potřeba několik slov, např. *школьный сторож* – školník (Csiriková, Koníčková, 2015, s. 260), *životní podmínky* – быт (Csiriková, Koníčková, 2015, s. 18).

2.4 Klasifikace slovní zásoby

Hauser (1976, s. 14-15) rozděluje slovní zásobu podle základního kritéria na aktivní a pasivní vrstvu. Toto se týká slovní zásoby každého samostatného jedince. Pokud bereme v potaz slovní zásobu jako celek, pak existují čtyři základní typy dělení – původ a trvalost slov, struktura slov, význam slov a užívání. Tyto skupiny se dále dělí na jednotlivé podtypy.

Podle původu a trvalosti slov rozlišujeme slova přejatá v různém období historického vývoje jazyka. Jádro jazyka tvoří vždy slova stará, která se dostala do stabilní vrstvy slovní zásoby jazyka již před dlouhou dobou. Do jádra patří např. skupina slov prajazykových. Tato slova nacházíme v různých indoevropských jazycích s tím, že mohlo dojít k záměně některých hlásek, např. *syn*, *сын*. (Hauser, 1976, s. 14)

Dle struktury dělíme slova na motivovaná a nemotivovaná. Jádro slovní zásoby tvoří převážně slova nemotivovaná. Ta pak slouží jako základ ke tvoření nových slovních pojmenování pomocí odvozování a skládání.

Z hlediska významu slov se vydělují okruhy slovní zásoby, jež popisují nejdůležitější oblasti zájmu lidského společenství. Rozdělují se do deseti skupin na vztahy příbuzenské (*matka*, *мать*); obydlí, jeho části a zařízení (*dům*, *дом*); části lidského a zvířecího těla (*hlava*, *голова*); zvířata domácí a divoká (*pes*, *собака*); rostliny a jejich části (*růže*, *роза*); skutečnosti přírodní (*Slunce*, *солнце*); lidské výrobky, jako nástroje, oděv, potřeby, jídlo (*maso*, *мясо*); základní vlastnosti věcí (*velký*, *большой*); nejdůležitější děje (*spát*, *спать*); základní prostorové vztahy prostorové (směrové) a časové (*za*, *за*). (Hauser, 1980, s. 15)

Nejužívanější slova představují poměrně malou skupinu, avšak její výskyt v komunikaci představuje asi 90 %. V průběhu času se setkáváme s migrací slov z jádra slovní zásoby na její okraj a naopak. Např. slovo *luk/лук* se dostalo z jádra užívání až na okraj, slovo

republika/республика se z okrajových vrstev slovní zásoby dostalo do jejího jádra. Toto souvisí také s rozvojem a obecně proměnou lidského života. (Hauser, 1980, s. 15)

Dále uvádí Hauser (1980, s. 20) klasifikaci, která rozděluje slovní zásobu na celonárodní a omezenou. Celonárodní slovní zásoba se dělí na slova spisovného jazyka (*otec, omeu*) a nespisovnou. Do té se zařazují nářeční varianty spisovných slov (*mražák, цаўка*) a slova hovorová.

Slova z omezené zásoby dělíme územně a sociálně. Územně rozlišujeme slova oblastní, nářeční (*švrlák, невун*) a slova obecné češtiny. Sociálně vydělujeme slova slangová (*šopovat, шопинговать*) a argotická (*udělat banku, nero*). (Hauser, 1980, s. 20)

Man (1976, 189-193) vyděluje kromě těchto skupin ještě klasifikaci času. Takto se vydělují archaismy jako slova zastaralá (*ланиты*) (Samotika, 2010, s. 30), historismy jako slova popisující historické skutečnosti (*tolar, опричник*) a neologismy jako nově vzniklá slova (*selfie, селфи*). (Man, 1976, s. 167-205)

Dále vyděluje profesionalismy jako slova používaná úzkou skupinou lidí. Slova charakteristická pro různé styly vyděluje jako hovorová, publicistická, odborná, knižní, slovní zásobu uměleckého stylu a prostředky administrativního stylu. Podle emocionálního stylu vyděluje slova lichotná, domácká, eufemismy, hanlivá, hrubá, lidová a nadávky. (Man, 1976, s. 185-188)

Slova lze dále rozdělit na domácí a přejatá. Přejatá slova se mohou dále dělit např. podle jazyka, ze kterého byla přejata – z jiného indoevropského jazyka, z jiného slovanského jazyka, z jiného západoslovanského/východoslovanského jazyka a podobně. Tomuto rozdělení se bude detailněji věnovat následující kapitola.

2.5 Proměny slovní zásoby

S postupem času naráží každý uživatel jazyka na různé mimojazykové skutečnosti, se kterými je třeba se vyrovnat. Následkem toho vzniká potřeba danou skutečnost pojmenovat tak, aby byla umožněna mezilidská komunikace. Z tohoto důvodu dochází ke změnám v oblasti slovní zásoby, při kterých se uplatňují jak domácí, tak cizí základy slov. Toto je přirozený proces obohacování slovní zásoby, který je společný pro všechny jazyky.

2.5.1 Slovotvorba

Slovotvorba (словообразование), neboli vznik nových slov se jeví nezbytným procesem nejen v rozvoji jazyka, ale i při jeho obnovování a vyrovnávání se s nelingvistickými skutečnostmi.

Nová slova se tvoří v domácím prostředí jazyka především odvozováním, skládáním a zkracováním. Při odvozování vzniká pomocí předpon, přípon a koncovek z již existujícího slovotvorného základu nové slovo, např. ze základu *дом* vzniká pomocí přípony *-ашн-* nové slovo *домашний* (Рублева, 2004, s. 21), v češtině např. vzniká ze slova *ryba* nové slovo *rybář*.

Při skládání dochází ke spojení dvou existujících slovních základů a vzniku jednoho nového významu slova. Takto vznikla například slova *миролюбивший* (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 53) a *теплотный*.

Zkracování je opačný proces, při kterém dochází z důvodu jazykové ekonomie ke zkrácení slov. Výsledkem jsou zkratky a zkratková slova, např. ze spojení *акционерное общество* vzniká *АО* (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 81), z *тѣлеснѣ výchovy* vzniká *ТВ*.

2.5.2 Přejímání

Podle Samotikové (Самотика, 2010, s. 91) je přejímání „1) элемент чужого языка (слово, морфема, синтаксическая конструкция и т. п.), перенесенный из одного языка в другой в результате языковых контактов; 2) сам процесс перехода элементов одного языка в другой.“ Tímto způsobem se do jazyka dostávají cizí elementy, se kterými se musí jazyk vypořádat. Tyto elementy začínají okamžitě podléhat vlivu jazyka, do kterého se dostaly. Jazyk si tyto elementy počesťuje/porušťuje. Dané slovo nebo slovní základ se přizpůsobuje buď po fonetické stránce, kdy např. při přejímání slova *гѣрл* z anglického *girl*, se do výslovnosti přidává hláska *r* (Самотика, 2010, s. 95), v češtině se do slova *biker* dostává navíc hláska *e*. V ruštině je důležitou součástí přejímání i transliterace, kde se např. při přejímání z francouzštiny mění na rozdíl od češtiny i písmo zápisu slov, např. v ruštině *одеколон* – *eau de Cologne*. (Самотика, 2010, s. 99)

2.5.3 Změny v sémantické rovině slova

Slovo nehraje v systému slovní zásoby jazyka statickou roli. S postupem času se může jeho sémantika upravovat, dochází tak k posunu ve významu slova, které může fungovat jak ve všech případech, tak pouze v určitém kontextu. Netyagová a Dyuzenliová (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 22-25) rozdělují tyto změny do pěti kategorií:

- Zúžení významu slova (сужение значения) definují jako případ, při kterém se ze slova se širším významem stává slovo označující jeden konkrétní předmět, např. slovo *платье*, které dříve označovalo „одежду, которую носят поверх белья“, teď vnímáme pouze ve významu jednoho konkrétního druhu ženského oblečení.
- Opačným úžím je rozšiřování významu (расширение значения). Příkladem rozšiřování je slovo *неделя*, které označovalo konkrétní den v týdnu, při kterém se nepracovalo. Postupem času se ale význam tohoto slova rozšířil na celý týden a poslední den v týdnu je nyní označován jako *воскресенье*. V češtině v tomto případě k významovému posunu nedošlo.
- Metafora (метафора) je jedním z případů, kdy dochází k sémantickým změnám slova při zohlednění kontextu. Jedná se o podobu příznaků a funkcí. Například slovo *лиса* označuje jak zvíře, tak v určitém kontextu i vychytralého člověka, *hřejivý* nemusí být jen kabát, ale i pohled.
- Metonymie (метонимия) je způsob přenášení významu na základě vnitřní souvislosti. Například o talentovaném člověku nemusíme říct pouze, že má talent, ale lze použít i metonymické označení *Он je talent*. – *Он талант*.
- Posledním druhem je synekdocha (синекдоха), která je přenosem z jednoho objektu na jiný na základě kvantitativních souvislostí, např. *Červená Karkulka* – *Красная Шапочка*.

2.5.4 Neologismy

Neologismy (неологизмы) jsou podle Netyagové a Dyuzenliové (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 81) „slova nebo obraty řeči, vytvořené pro označení nových předmětů, pojmů, jevů“.
Podle Samotikové (Самотика, 2010, s. 266) jsou tato slova „projevem na lexikálním úrovni základního vlastnosti všech živých přirozených jazyků – rozvoje.“
Man (1976, s. 192) k tomuto tvrzení dodává, že slova jsou sice utvořena podle pravidelných modelů, ale i přesto se jeví uživateli jazyka jako neobvyklá.

Man (1976, s. 192-193) rozděluje neologismy do tří skupin na lexikální, sémantické a autorské, individuální, básnické.

Lexikální neologismy vznikají z potřeby pojmenovat novou nejjazykovou skutečnost, nebo ze stylistických důvodů jako synonyma k již existujícím slovním pojmenováním. Příkladem lexikálního neologismu je slovo *программирование* – *програмовání*, které však v dnešní době již jako neologismus nepocítujeme.

Sémantické neologismy netvoří nové slovo, ale pouze nový význam. Slovo *мышь* dostalo

podle Netyagové a Dyuzenliové (Нетыго, Дюзенли, 2016, s. 81) s rozvojem techniky nový význam „*управляющее устройство для компьютера*“. Taktéž slovo *мыш* funguje i v českém jazyce.

Neologismy autorské, individuální a básnické vznikají ze stylistických estetických důvodů za účelem ozvláštňení textu. Podle Mana (1976, s. 193) „nepronikají do slovní zásoby jazyka, jejich význam značně závisí na kontextu.“ V běžné situaci se s nimi tedy setkáváme pouze jako s citáty autora či díla. Autorské neologismy najdeme v próze např. v tvorbě Nikolaje Vasiljeviče Gogola – *зеленокудрие*, v poezii v tvorbě Vladimíra Vladimíroviče Majakovského – *миллионнопалая рука*. Jinak lze slova individuální také označit za okazionální, tedy za slova, která se běžně neužívají, nahodilá, příležitostná. Opačem jsou slova uzuální, ty pokládají mluvčí jazyka za obvyklá a často je ve svém projevu užívají, např. *свеча* – *svíčka*.

3. Vznik pojmenování v českém a ruském jazyce

Tvoření nových slovních pojmenování je přirozeným procesem v každém jazyce. Jazyk tak reaguje na nové skutečnosti, které je třeba pojmenovat. Souvisí tak s rozvojem techniky, sportem, cestováním a dalšími oblastmi. Významným vlivem je kontakt s jinými jazyky, které mají na slovní zásobu nezanedbatelný vliv. Vzhledem k době vzniku některých odborných publikací, z nichž bylo čerpáno, uvádíme v této kapitole příklady aktuální ze současného jazyka.

3.1 Vznik pojmenování v češtině

Podle Hausera (1980, s. 112-165) existují v českém jazyce dvě možnosti, kterými může vzniknout nové slovo. Těmito způsoby se rozumí odvozování a skládání.

- Odvozování

Nejčastěji se v českém jazyce setkáváme s odvozováním. Při tomto procesu obohacujeme již existující kořen slova o nové afixy (prefixy, sufixy a postfixy). Například, ze slovotvorného základu *zpěv* vytvoříme pomocí sufixu *-ák* nové slovo *zpěvák*.

Určité sufixy vkládáme do slov při vyjadřování expresivity – ať už kladné, nebo záporné. Např. sufix *-k-* při vyjádření kladného hodnocení, nebo malé velikosti označovaného. To platí jak u jmen obecných, např. *myš* a *myška*, tak vlastních – *Anna*, *Anka*, takto vznikají deminutiva. Naopak sufix *-sk-* označuje negativní vztah – *pes*, *psisko*.

Z motivovaného slova může vznikat další slovo, vzniká tak řetězec spojení. Např. sloveso *učit*, z něj *učitel*, z něj *učitelka*. Z jednoho slova může taktéž vznikat několik slov zároveň, nejedná se tedy o slovotvorný řetězec, ale o slovotvorné hnízdo, např. ze slova *kredit* vzniká *kreditka* a *kreditní*.

- Skládání

Skládáním tvoříme složeniny – tedy slova, která vznikla na základě několika kořenů. Ty se spojují pomocí interfixů, z nichž nejčastější je *-o-*, dále se používá *-i-* a *-e-*. Pomocí interfixů se spojují takzvané složeniny vlastní, jejichž členy se nemohou ve větě vyskytovat samostatně. Příkladem vlastní složeniny je podstatné jméno *vodovod*, které vzniklo spojením slov *voda* a *vodit*. Zcela bez interfixů fungují složeniny nevlastní, které můžeme najít ve větě i jako samostatná slova. Typickým příkladem je slovo *okamžik*.

- Zkracování

Jedním z typů skládání je zkracování, ke kterému dochází z důvodu jazykové ekonomie. Při tomto procesu vznikají zkratky a zkratková slova. Zkratky mohou být buď iniciálové,

nebo skupinové. Hauser (1980, s. 155) uvádí, že „iniciálové zkratky vznikají z prvních písmen několikaslovného vlastního názvu. Vyskytují se v například pojmenování států (SRN, JAR, USA, SAE, VB) a institucí, organizací (ČSA, KB, OSN, EU, NATO). (Hauser, 1980, s. 155) Oproti tomu skupinové zkratky tvoříme z prvních několika hlásek, píšeme je pouze s prvním velkým písmenem, např. *Spojené farmaceutické závody – Spofa*.

- Přejímání

Podle Hausera (1980, s. 21-22) existují další čtyři způsoby tvoření slov v českém jazyce: přejímání, sémantický způsob, syntaktický způsob a konverze. Prvním z nich je tedy přejímání slov z jiných útvarů národního jazyka a ze slangu. Při tomto procesu se ze slova hovorového stává slovo spisovné. Takto byla spisovná vrstva naší slovní zásoby obohacena například o slovo *slimák*.

Dalším způsobem je pronikání slov z jiných jazyků. Tímto způsobem se český jazyk často vypořádává s cizími reáliemi, pro které nemá oblastní variantu, a úpravami, jakými jsou například pravopis nebo výslovnost začleňuje cizí slovo do českého gramatického řádu, kde jej začíná skloňovat, nebo časovat. Tímto způsobem se čeština vypořádala například se slovem *балалайка – balalajka*. Nově přejaté slovo se často se buď přejímá s výslovností i pravopisem (*time out*), pouze s výslovností (*team – tým*), nebo pouze podle původního pravopisu (*football – fotbal*).

- Sémantický způsob

Slovo v jazyce již dlouhou dobu existující nabývá nových významů. Vedle *hvězdy* jako kosmického tělesa existuje *hvězda* ve významu celebrita.

- Syntaktický způsob

Dnes velmi častým způsobem je tvoření víceslovných pojmenování, která vznikají spojením několika slov, například spojení *klávesová zkratka*. (Hauser, P., 1980, s. 97)

- Konverze

Přechod k jinému slovnímu druhu je posledním způsobem vzniku nového slova. V českém jazyce se hojně objevuje při pojmenování zaměstnanců, často vypuštěním jednoho slova z názvu profese. Takto například vzniklo podstatné jméno *vedoucí* z označení vedoucí pracovník.

3.2 Vznik pojmenování v ruštině

Podle Mana (1976, s. 23-91) se dělí způsoby tvoření pojmenování v ruském jazyce do několika skupin. Tyto typy dále dělíme podle několika kritérií, zejména podle způsobu vzniku a faktu, zde se jedná o jednoslovné, či víceslovné pojmenování.

- Morfologický způsob

Morfologický způsob se jeví jako nejproduktivnější ze způsobů tvoření nových pojmenování v ruském jazyce.

- ✓ Odvozování

Odvozování neboli derivace (аффиксация) se projevuje jako základní způsob vzniku nových slov v ruském jazyce čtvrtým způsobem. Prvním z nich je prefixace (префиксация). Při prefixaci vzniká nové slovo spojením předpony a kořenu slova, např. ze slovesa ехать odvodíme nové sloveso поехать. Každá předpona má svůj specifický význam, např. předpona пере- označuje například opakovaný děj nebo dějovou následnost. Kromě velkého množství sloves se tímto způsobem utvořila také přídavná a podstatná jména, zájmena a příslovce. V ruském jazyce se užívá velké množství předpon cizího původu, např. анти-антимонопольный, транс-трансамериканский.

Sufixace (суффиксация) je druhým typem afixace. Při tomto procesu vzniká nové slovo spojením již existujícího slovního základu a přípony. Takto vzniklo např. nové slovo заказчик z již existujícího slova заказ a sufixu -чик. Slova s expresivitou jsou v ruštině rozšířenější než v češtině, častá jsou zejména deminutiva, tomu odpovídají speciální sufixy, např. sufix -ичк ve slově сестричка. Oproti tomu slovoдомишко se sufixem -ишко- má v sobě negativní hodnocení.

Kombinací prefixace a sufixace je současné dovozování pomocí předpon a přípon (суффиксально-префиксальный способ). Ke kořenu slova se připojuje zároveň jak předpona, tak přípona. Např. Zakavkazsko – v ruštině Закавказье vzniklo přidáním předpony за- a přípony -j- k základu Кавказ a nahradilo tak delší за Кавказом.

Posledním způsobem odvozování je безаффиксный способ. Ten nepřidává žádné nové části do slova, naopak často zkracuje slovotvorný základ. Např. ze slovesa вывозить vznikne podstatné jméno вывоз.

- ✓ Skládání

Při skládání (словосложение) vzniká nové slovo spojením dvou již existujících slovních základů. Složeniny můžeme podle Mana (1976, s. 50-59) rozdělit do dvou skupin na složeniny vlastní a nevlastní.

Vlastní složeniny (собственно сложные слова) „nemůžeme rozdělit na složky bez jejich formální změny“. (Man, 1976, s. 52). Jedná se například o slovo *сухофрукты* (*сухие фрукты*). (Man, 1976, s. 52).

Nevlastní složeniny neboli spřežky (несобственно сложные слова) vznikly juxtapozicí slov, která se již vyskytovala v původním slovním spojení, např. с ума спешедший – сумашедший.

✓ Konverze

Vedle výše zmíněných morfologických způsobů uvádí Man (1976, s. 24) ještě způsob přechodu slova k jinému slovnímu druhu, který se v ruském jazyce vyskytuje častěji než v českém. Ten může probíhat třemi způsoby, sice jako substantivizace, adjektivizace a adverbializace (субстантивация, адъективация, адвербиализация).

Substantivizace je způsob, kdy z adjektiv a přídavných jmen slovesných vzniká podstatné jméno, např. *больной*. Při adjektivizaci vzniká adjektivum z přídavných jmen slovesných, např. *опухший*. Při adverbializaci vznikají slova typu *ночью, домой*. (Man, 1976, s. 24)

• Zkracování

Zkracování (сокращение) je jedním z projevů jazykové ekonomie.

Podle Mana (1976, s. 23-91) dělíme nově vzniklá pojmenování na čtyři podtypy:

- ✓ Zkratky (аббревиатуры) se tvoří pomocí prvních písmen slov, např. *Московский государственный университет – МГУ*.
- ✓ Zkratková slova (сложносокращённые слова) tvoříme stejně jako zkratky pomocí prvních písmen slovního spojení, na rozdíl od zkratek se využívají k odvozování dalších slov a skloňují se, např. *высшее учебное заведение – вуз*. Příkladem slova, které vzniklo spojením dvou slovních základů je *завкафедрой* (заведующий кафедрой).
- ✓ Zkráceniny (условные сокращения) jsou nová pojmenování, která vznikla zkrácením jednoslovného pojmenování, např. *страница – стр.*
- ✓ Značky (условные знаки/символы) se používají hlavně v terminologii, mají přesně vymezený význam, např. *plus +*.

• Přenášení významů slov

Přenášení významu slov také nazýváme sémantickým způsobem tvoření nových slov (семантическое словообразование). Např. ruské slovo *нос* vedle významu orgán čichu existuje také v přeneseném významu *нос лодки* (příd) a *нос чайника* (hubička). Tímto způsobem se projevuje mnohoznačnost slova, nebo slovního pojmenování. (Man, 1976, s. 24) Toto rozšiřování významu slova může probíhat na rovině metaforické, metonymické a synekdochické.

- ✓ Metafora vzniká na základě společného příznaku dvou atributů, tím může být funkce – *křídlo ptáka a křídlo letadla*, rusky *крыло птицы a крыло самолёта*, barva – *zlaté vlasy*, rusky *золотые волосы* a další příznaky. Každá metafora může být buď jazyková, nebo individuální, taková je příznačná pro jednu osobu – konkrétního básníka nebo spisovatele.
- ✓ O metonymii jde v případě vnitřní souvislosti. Například *číst Puškina a číst báseň Puškina*, rusky *читать Пушкина, читать стихотворение Пушкина*.
- ✓ Synekdocha označuje část a celek zároveň. Např. *Požádat někoho o ruku*. (Žofková, 1995, s. 13-17)

Zvláštním typem sémantického způsobu je rozpad mnohoznačného slova na homonyma (разпад слов на омонимы neboli лексикально-семантическое словообразование), který probíhá ve chvíli, kdy má jedno slovo více na sobě nezávislých významů. Např. slovo *мир* existuje v ruském jazyce ve významu svět i ve významu mír. (Man, 1976, s. 25)

- Přejímání slov

Займствование слов je způsob, kdy nové slovo nevzniká v ruském jazyce, ale jako hotové se do něj již dostává. (Man, 1976, s. 25) Stejně jako v češtině se ruština v současné době potýká s velkým množstvím anglicismů. S těmi se setkáváme především v oblastech terminologie, v počítačové tematice a také v slangové mluvě některých vrstev. Z angličtiny se do ruštiny dostala slova jako *брифинг* a *компьютер*. Ještě v 19. století ale byla hlavním zdrojem přejatých slov francouzština, z těchto dob se dochovala v současné ruštině velké množství slov, např. *пару*.

- Syntaktické tvoření

Syntaktický způsob (синтаксическое словообразование) dává za vznik víceslovných neboli komplexních pojmenování. Při tomto procesu dochází k lexikalizaci slovního spojení, kterým pojem nabývá nového samostatného významu, např. *камера хранения*. (Man, 1976, s. 25)

Při spojení dvou celých slov vznikají slova typu *школа-интернат*, píší se přes pomlčku.

Tvoření víceslovných pojmenování (образование составных наименований) je slovotvorný způsob, při kterém vznikají víceslovná spojení s jediným významem, z nově vzniklého spojení nelze vypustit žádnou část, např. *двигатель внутреннего сгорания*. (Man, 1976, s. 23-91)

3.3 Porovnání vzniku nových slov v českém a ruském jazyce

Ve zkoumání vzniku nových slov v každém jazyce hraje roli zařazení jazyka do jazykové rodiny. V případě ruštiny i češtiny se jedná o jazyky slovanské, z čehož plyne jistá podobnost v tvorbě nového lexika. V obou jazycích najdeme velké množství slov vzniklých pomocí předpon a přípon, dále potom složeniny a zkratky, společné pro oba jazyky je také přenášení významu slova a přechod k jinému slovnímu druhu.

V současné době se jeví pro oblast přejímání nového lexika největším zdrojem angličtina, která plní funkci moderního esperanta. V dřívějších dobách nejvíce ovlivňovala ruštinu francouzština, na rozdíl od češtiny, která byla nejvíce ovlivňována němčinou.

3.4 Přejímání slov

K přejímání z cizích zdrojů se jazyk uchyluje v několika případech. Jazyk nemá pro danou nelingvistickou skutečnost vlastní pojmenování. Často nové slovo přejme spolu se zahraniční realitou, se kterou se setkává poprvé. Tak tomu bývá například u pokrmů – *gyros* – *зупоч*, *kebab* – *кебаб*. Přejímání se uskutečňuje také v momentu, kdy se domácí slovo jeví příliš zastaralým nebo jinak nevyhovujícím. Takto v češtině slovo *foťbal* pomalu vytěsňuje slovo *kopaná*, v ruštině vedle slova *мело* existuje také výraz *боду*.

3.4.1 Přejímání slov do českého jazyka

Podle Hausera (1980, s. 165) „jazyk tvoří vlastní slova z vlastních domácích zdrojů, nebo přejímá hotové lexikální jednotky z jiných jazyků. Vnější popudem k tomu je vzájemný styk dvou jazyků.“

- Přejímání ze slovanských jazyků

Vlivem společné historie najdeme ve slovní zásobě češtiny velké množství slov původem z jiných slovanských jazyků. Z ruštiny čerpala čeština lexikum hlavně v období socialismu. Do češtiny se z ruštiny dostala například slova *čínovník*, *družba*, *vesna*. Ze slovenštiny pochází například slovo *batoh*. Dále se do češtiny dostala slova například z ukrajinštiny – *kalamajka*, srbštiny – *kras*, srbochorvatštiny – *omladina*, *halena*, *racek*, polštiny – *halušky*, *kelímek*, bulharštiny – *kefir*. (Červená a kol., 2010, s. 26, 49, 71, 90, 126, 132, 149, 245, 345, 489)

- Přejímání z neslovanských jazyků

Podle Hausera (180, s. 165-167) přejímala čeština v nejstarších dobách slova z klasických jazyků – latiny a řečtiny. Latina byla významným zdrojem také v době humanismu. Z latiny přejala čeština například slova *dativ*, *kancelář*, *degenerovat*, z řečtiny pronikla do české slovní

zásoby slova *katastrofa*, *cytologie*, *daktyloskop*. (Červená a kol., 2010, s. 45, 52, 53, 54, 127, 136)

Poměrně velké množství lexika přejala čeština z románských jazyků. Od francouzštiny čeština přijala například slova *brož*, *dalamánek*, *kuráž*. Původem španělská jsou například slova *bolero*, *sombrero*, *nutrie*. Z italštiny pochází například slova *duet*, *dur*, *firma*. Z rumunštiny přišla například slova *koliba*, *fujara*. Z portugalštiny přejala čeština slova *kokos*, *kobra* (Červená a kol., 2010, s. 34, 36, 52, 72, 73, 83, 86, 136, 137, 138, 156, 225, 401) a *makak*. (Buchtelová a kol., 1998, s. 474)

Velký vliv na lexikum češtiny měly a stále mají germánské jazyky. Během dlouhé doby, kdy byly české země součástí jak Německa, tak Rakouska proniklo do české slovní zásoby velké množství slov z němčiny, např. *brak*, *brnění*, *dobrman*. V současné době se dostává do české slovní zásoby nejvíce nových slov z angličtiny, např. *box*, *čip*, *džus*. Nizozemština obohatila češtinu například o slova *bagr*, *gouda*, *mopsík*. Z islandštiny přejala čeština například slovo *gejzír*. Norština dala češtině například slova *fjord* a *quisling*. Ze švédštiny si čeština vypůjčila například slovo *ombudsman*. (Červená a kol., 2010, s. 24, 35, 36, 49, 62, 76, 84, 87, 88, 186, 245, 345)

Díky početné židovské menšině v Českých zemích byla čeština obohacena slovy z hebrejštiny, např. *jonatán*, *eden*, *ghetto*. (Červená a kol., 2010, s. 76, 88, 124)

Nezanedbatelné množství slov přijala čeština z ugrofinských jazyků. Největší množství pochází z maďarštiny, např. *guláš*, *kočár*, *forint*. Omezené množství proniklo do češtiny z fínštiny, např. *sauna*. (Červená a kol., 2010, s. 84, 89, 137, 377)

Omezené množství slov proniklo do češtiny z asijských jazyků. Největší množství bylo z arabštiny, např. *káva*, *fez*, *kofein* a perštiny, např. *kašpar*, *karavan*, *bazar*. V češtině existují i slova původem z japonštiny, např. *sója*, *mikádo*, malajštiny, např. *bambus*, *bantam*, turečtiny, např. *čibuk*, *džuveč* (Červená a kol., 2010, s. 25, 26, 49, 76, 82, 129, 130, 137, 179, 401) a hindštiny, např. *kuli* (Buchtelová a kol., 1998, s. 436)

Malé množství slov je původem z indiánských jazyků, např. *kojot*, *pampa*, *kokain*, maorštiny, např. *kiwi* a z polynéštiny, např. *tetování* (Červená a kol., 2010, s. 132, 137, 259, 448), *ukulele* (Buchtelová a kol., 1998, s. 792)

3.4.2 Přejímání slov do ruského jazyka

Podle Samotikové (2010, s. 90-93) jsou příčiny přejímání slov do ruského jazyka vnější „различные связи между народами: экономические, политические, военные и т. п. По заимствованиям можно восстановить историю нашей Родины“ a vnitřní „1) введение

в систему русского языка новых терминов (...) 2) замена русского слова иноязычным (...) 3) замена словосочетания одним словом (...) 4) замена или снятие коннотации русского (или уже освоенного заимствованного) слова“. Slova jsou a byla do ruského jazyka přejímána ze slovanských i neslovanských jazyků, přejatá slova dnes tvoří asi deset procent lexika ruského jazyka (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 50)

- Přejímání ze slovanských jazyků

Podle Mana (1976, s. 171-177) tvoří nejpočetnější a nejstarší skupinu přejatých slov v ruštině slova staroslověnského původu. Staroslověnská lexika pronikala z původně náboženských textů a přizpůsobovala se i potřebám nenáboženským i běžné mluvě. Takto vznikaly různé redakce staroslověnštiny a následkem toho i spisovná bulharština, srbština, ruština a další spisovné verze slovanských jazyků. V Rusku se však staroslověnština dosud zachovala (na rozdíl od České republiky) jako jazyk liturgický. Ze staroslověnštiny se dostala do spisovné ruštiny např. slova *время, среда, сладкий*.

Z pozdějších slovanských jazyků se do ruštiny dostávala slova přímo, nebo pomocí zprostředkovatelského jazyka, tím byla v 16. a 17. století nejčastěji polština (Man, 1976, s. 177). Ze samotné polštiny převzala ruština například slovo *сбруя*. Z češtiny přejala ruština slova *замок, колготки*. (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 60)

Ruština načerpala slovní zásobu také z obou zbylých východoslovanských jazyků. Z běloruštiny se do ruštiny dostala například slova *бульва* a *Беларусь*, ukrajinština obohatila slovní zásobu ruštiny např. názvy pokrmů – *борщ, вареники*. (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 60)

- Přejímání z neslovanských jazyků

Velké množství slov neslovanského původu se do ruštiny dostalo v 17. až 19. století z klasických jazyků – z latiny a řečtiny. V případě řečtiny jde většinou o termíny, např. *грамматика, логика, бактерия*. Podobně je tomu i v případě latiny, ze které ruština převzala např. slova *публикация, лаборатория, эволюция*. (Man, 1976, s. 1975-1976)

V průběhu historie se z důvodu kontaktu s turkickým obyvatelstvem dostalo do ruského jazyka určité množství slov z turkických jazyků – z turečtiny – *йогурт* (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 58-60), *товар* (Vlček, 1985, s. 186), tatarštiny – *деньга*, uzbečtiny – *каракуль* a z kyrgyzštiny – *беркут*. (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 58-60)

Zejména za vlády Petra Velikého docházelo na území Ruska k velkému rozvoji a zároveň i k častému přejímání slov z jazyků západoslovanských, ať už germánských či románských. Z němčiny byly přejaty termíny *багер, кран, фронт*. Z holandštiny se přejímalo hlavně v oblasti námořnictva, do ruštiny se tak dostala například slova *штурбал, матрос, боцман*. V Petrově době bylo největší množství slov přejímáno z francouzštiny, která měla vedle ruštiny

v Rusku zvláštní postavení, dodnes se tak používají v ruštině slova jako *жакет, пьеса, балет*. (Ман, 1976, s. 176-177) Z italštiny se do ruštiny dostala slova z oblasti hudební terminologie, např. *либретто, форте, пиано*. Ze španělského jazyka často pronikala do ruštiny slova přes francouzštinu, např. *карамель, табак, гитара*. (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 59)

Z asijských jazyků bylo omezené množství slov přežato z čínštiny, např. *фэньшуй, байховый, женьшень*, mongolštiny (*тайга*), japonštiny (*вата*) a arabštiny (*жираф*). (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 60)

Největší množství slov přejímá ruština v současné době z angličtiny. Slova se přejímají téměř do každé sféry lexika, ať už jde o sport – *бокс, хоккей, финиш*, ekonomii – *бюджет, брокер, риелтор*, nebo techniku – *канер, файл, принтер*. (Нетяго, Дюзенли, 2016, s. 58-59)

3.4.3. Přejímání slov do českého a ruského jazyka

Oba jazyky mají díky společnému slovanskému původu částečně stejné zdroje přejímání. V minulosti byly těmito zdroji latina a řečtina. Čeština a ruština přejímaly také hojně ze slovanských jazyků, v tomto ohledu však ovlivnila ruština češtinu více než čeština ruštinu. Oba jazyky přejímaly také z jazyků románských – nejčastěji z francouzštiny a z jazyků germánských – nejčastěji z němčiny.

Vlivem historie byla ruština více než čeština ovlivněna jazyky turkickými. Z některých jazyků, jako jsou například kyrgyzština, nečerpala čeština vůbec. Oproti tomu čeština čerpala více z arabštiny.

4. Cestovní ruch

Cestovní ruch tvoří jeden ze stěžejních bodů ekonomiky mnohých států. Na penězích z cestovního ruchu jsou výrazně závislé státy jako Řecko, Tunis, Egypt a některé Karibské ostrovy. Významným, avšak ne jediným, zdrojem peněz je cestovní ruch v České republice a Rusku. Od tohoto se odvíjí i počet pracovních příležitostí. Podle Českého statistického úřadu pracovalo v roce 2012 v oblasti cestovního ruchu 231 100 osob, což tvořilo 4,6 procent všech zaměstnaných osob v České republice. (Chrámec, Lejsek, online, nečíslováno)

Do cestovního ruchu spadá mnoho oblastí. Kromě tradičně zařazovaných oblastí spojených s ubytováním (zejména hotelnictví) a dopravou (aerolinie, vlaky, autobusy) se cestování promítá i do jiných odvětví. S cestovním ruchem souvisí i činnost nakladatelská a knihkupecká (prodávání průvodců a map), kosmetický průmysl (krémy na opalování), zdravotnictví (očkování), módní průmysl, technika (fotoaparáty, kamery), pojištění a mnohé další.

Mezi pět nejnavštěvovanějších států světa nepatří Rusko ani Česká republika. V roce 2007 byla nejnavštěvovanější zemí Francie, do které přicestovalo osmdesát dva milionů lidí. Na druhém místě se umístilo Španělsko s padesáti devíti miliony turistů, jen o tři miliony za Španělskem zaostaly Spojené státy americké, následované Čínou s padesáti pěti miliony turistů. Na pátém místě skončila Itálie se čtyřiceti čtyřmi miliony. (Anděl, Bičík, Havlíček, Chromý, Marada, Matějček, 2010, s. 146)

Důležitým faktorem při výběru destinace je i politická situace v zemi. Pod tíhou válečného konfliktu přichází o návštěvníky některé státy severní Afriky, blízkého východu i východní Evropy. Mnohé odradí před návštěvou země fakt, že je třeba zařídit si turistické vízum. Toto platí v případě Ruska a Běloruska. Pod vlivem uprchlické krize přestávají být pro české turisty atraktivní dříve velmi obvyklé destinace, jakou je například Berlín.

4.1 Kam cestují Češi

Podle Kovárnové (online, nečíslováno) z Českého statistického úřadu Češi v roce 2017 volili stejné destinace, které vybírali i v minulých letech. Mnoho turistů stále volí za místo své dovolené tuzemsko. Hlavním cílem bývá Jihočeský a Středočeský kraj. Pokud bychom zkoumali zahraniční cesty, bývá důležitým faktorem čas. U kratších cest volí Češi nejčastěji Slovensko a Rakousko. U delších cest se před tyto dvě země dostávají Chorvatsko a Itálie. Pátým nejčastějším cílem českých turistů je Řecko. Podle údajů z roku 2014 jsou tyto destinace následovány Egyptem, Tureckem, Španělskem, Francií, Bulharskem, Maďarskem, Německem

a Tuniskem. (Lejsek, online, nečíslováno) Poptávka po destinacích se pravidelně mění v průběhu roku. Největší nápor zažívají Chorvatsko, Bulharsko, Řecko a další přímořské státy v době léta, naopak například Německo, Rakousko a Maďarsko bývají pro Čechy atraktivní v době adventu, kdy lákají na své vánoční trhy.

4.2 Turismus v České republice

Do České republiky přijíždí každý rok obrovské množství turistů, které spojuje cíl prohlédnout si památky a jiná zajímavá místa. Cílem bývají často památky UNESCO. Těchto památek se nachází v České republice celkem dvanáct, jsou to historické centrum Prahy, Telče, Českého Krumlova, Kutné Hory spolu s Chrámem sv. Barbory a Katedrálou Nanebevzetí Panny Marie v Sedlci, Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou, Lednicko-valtický areál, Holašovice, zámek a přílehlé zahrady v Kroměříži a Litomyšli, Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci, Vila Tugendhat v Brně a Židovská čtvrť s bazilikou sv. Prokopa v Třebíči. (UNESCO, online, nečíslováno)

Dalšími hojně navštěvovanými místy bývají české hrady a zámky, jakými jsou například Karlštejn, Hluboká a Červená Lhota. Silná je také větev cestovního ruchu spojená s lázeňstvím, které přivádí návštěvníky do Františkových Lázní, Mariánských Lázní, Luhačovic a Karlových Varů. Poslední z nich je hojně navštěvované především začátkem léta v domě Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary. Lázeňství dosahuje tak vysoké úrovně, že v roce 2016 byla Česká republika oceněna druhým místem v soutěži o nejoblíbenější destinaci v kategorii lázeňský cestovní ruch National Geographic Traveler Awards, taktéž druhé místo získala i také v kategorii poznávací cestovní ruch. (Novotný, online, nečíslováno)

4.3 Kam cestují Rusové

Podle webu Интерфакс туризм (2017, online, nečíslováno) cestuje šedesát procent Rusů pouze na území Ruské federace. Za hranici se jich dostane pouze šest procent. Nejčastější destinací bývá pro ruské turisty Turecko, kam míří každý desátý cestovatel. Devět procent cestuje do Běloruska, po pěti procentech získala Čína a Itálie. Web Комсомольская правда (Smirnova, online, nečíslováno) uveřejnil článek, podle kterého se v posledních letech vysoce změnila návštěvnost destinací ruskými turisty. O dvacet sedm míst si polepšilo Moldavsko, další je Srí Lanka s jedenácti místy. Výrazněji si polepšily také Gruzie a Maledivy s osmi místy a Kypr s Kanadou se sedmi místy.

Česká republika se jeví pro ruské cestovatele stále více a více atraktivní. Důležitým projektem byla televizní kampaň Česká republika, země příběhů, který se uskutečnil v létě roku 2013. V rámci této kampaně mělo být odvysíláno 3 252 spotů různé délky, které si kladly za cíl představit Českou republiku jako zajímavou destinaci a přilákat tak do Česka více ruských turistů, těch bylo v roce 2012 698 tisíc. (Herget, online, nečíslováno) Podle Českého statistického úřadu přijelo do České republiky v prvních devíti měsících roku 2017 o čtyřicet procent více ruských turistů, než přijelo ve stejném období o rok dříve. (Báčová, online, nečíslováno)

4.4 Turismus v Rusku

Pod vlivem sankcí, kterými bylo Rusko postiženo, se změnila i jeho orientace v cestovním ruchu. Z tohoto důvodu začali Rusové přivážet na své území velké množství turistů z Číny. Podle Russia Tourism přijížděli do Ruska kromě občanů Čínské lidové republiky také lidé z Japonska, Jižní Koreji, Německa a Velké Británie. Komplikací pro výběr této destinace bývá také nutnost vyřízení si cestovního víza. (Ивлев, Архангельская, Сухарников, Рыбников, online, s. 5)

Rusko láká své turisty především na dvě největší města země, kterými jsou Moskva a Petrohrad. I tato dvě místa patří na seznam UNESCO. Z Petrohradu je zde zařazeno celé historické centrum, z Moskvy potom Rudé náměstí, Kreml, Chrám Nanebevstoupení páně v Kolomenském a Novoděvičí klášter. Hojně navštěvovaná je také Trojicko-Sergijevská lávra v Sergievě Posadu, která se nachází nedaleko od Moskvy. U Petrohradu jsou potom nejvíce navštěvovanými místy Puškin s komplexem Carské Selo – taktéž ze seznamu UNESCO.

Podle oficiálního webu UNESCO patří na seznam přírodní park Lenské sloupy, Bulharský historicko-archeologický komplex, Kižský pogost, historické památky Velkého Novgorodu, historicko-kulturní komplex Solovecké ostrovy, bílé památky Vladimiru a Suzdal, Komijské pralesy, vulkány na Kamčatce, jezero Bajkal, Zlaté hory Altaje, západní Kavkaz, historicko-architektonický komplex Kazaňského kremlu, Kurská kosa, Klášter svatého Feraponta Bělozerského, přírodní rezervace Sichote-Aliň, Uvsunurská kotlina, Citadela, staré město a opevnění Derbentu, přírodní rezervace Wrangelův ostrov, historické centrum Jaroslavl, Struveho geodetický oblouk a Putorana. (UNESCO, 2013, online, s. 1-2)

Podle webu Страна jsou často navštěvovanými místy jezero Bajkal, Altaj, Kamčatka, Kavkaz, Karélie, Jakutsko, Tuva a Krasnojarský kraj. (Головкина, online, nečíslováno)

5. Porovnání české a ruské slovní zásoby v tematické oblasti cestování

Cílem praktické části bakalářské práce je objasnit různé aspekty české a ruské slovní zásoby a poukázat na jejich shody i rozdíly. Důraz je kladen především na původ slov, v případě přejímky je zde uveden jazyk, ze kterého bylo slovo přejato. Kromě rozboru etymologického se práce věnuje také rozboru sémantickému. U každého lexému je uveden příklad využití v praxi ve svém nejčastějším slovním spojení.

Samostatnou kapitolu tvoří slovník české a ruské slovní zásoby, který je řazen abecedně. Je koncipován do podkapitol podle oblastí využití, jakými jsou například oblasti dopravy a hotelnictví.

Slovní zásoba každého tematického okruhu je čerpána z jazykových příruček, učebnic a slovníků. Slovní zásoba je excerpována podle četnosti výskytu v těchto publikacích. Konkrétní příklady využití jsou citovány z aktuálních článků a z webů cestovních kanceláří.

5.1 Vybrané formální a sémantické charakteristiky slov, komentované v analýze

Slovní zásoba českého a ruského jazyka se často i přes svou podobnost formálního znění liší v mluvnických kategoriích, nejčastěji v kategorii rodu, to probíhá jak u slov původně slovanských, vlivem rozdílného způsobu tvoření, tak u slov přejatých. Podle Žaži (1999, s. 52) „V ruštině rozhoduje o rodu přejatého substantiva jeho zakončení v nominativu sg., kdežto čeština častěji zachovává rod vlastní původnímu jazyku.“

V oblastech spojených s cestovním ruchem najdeme rodové rozdíly: *účet* (m) – *квитанция* (f), *chodbička* (f) – *проход* (m), *jízdenka* (f) – *билет* (m), *vízum* (n) – *виза* (f), *lod'* (f) – *корабль* (m), *okénko* (n) – *иллюминатор* (m), *letišťe* (n) – *аэропорт* (m), *hala* (f) – *зал* (m), *letadlo* (n) – *самолёт* (m) (Mamonova, 2010, s. 45, 49, 50-53), *tramvaj* (f) – *трамвай* (m), (Šindelářová, 2011, online, nečíslováno) *túra* (f) – *тур* (m). (Barnet, Klikarová, Turková, Vacková, Zolotova, 2007, s. 126)

S kategorií jmenného rodu souvisí úzká skupina nesklonných slov středního rodu zakončena na –o. Ta byla do ruského jazyka přejata a užívají se, aniž by podléhala deklinačním pravidlům. V oblasti cestování se jedná například o slova *бюро* (Barnet, Klikarová, Turková, Vacková, Zolotova, 2007, s. 126) a *метро*. V prvním případě používá čeština vlastní slovo *kancelář*, slovo *metro* čeština taktéž přejala, avšak skloňuje ho podle vzoru město.

I přes společný slovanský původ obou jazyků byly na lexika češtiny a ruštiny uplatňovány různé vlivy, jejichž důsledkem vznikaly rozdíly ve slovních zásobách obou jazyků. Takto

vznikali takzvaní „falešní přátelé“, podle Vlčka (1986, s. 122) je to slovní zásoba, „jež v obou jazycích podobně zní, ale má různý lexikální význam.“ V tematické oblasti cestování se jedná například o: *vůz* (воз, талега) – *вуз* (vysoká škola), *výlet* (экскурсия) – *вылет* (vzlétnutí, let, odlet), *hrad* (замок) – *град* (kroupy), *zájezd* (поездка) – *заезд* (zajíždění), *záloha* (аванс) – *залог* (záruka, zajištění). (Csiriková, Koníčková, 2015, s. 28, 32, 46, 69, 73)

5.2 Porovnání vybraného českého a ruského lexika

Tato část bakalářské práce ukazuje, jak se slovní zásoba tematického okruhu cestování liší, či naopak shoduje v ruském a českém jazyce. Termíny byly excerpovány z jazykových příruček a slovníků, jsou zpracovány v tabulce, vybírány byly podle četnosti výskytu ve zvolených jazykových příručkách a názornosti příkladu. Druhý řádek tabulky objasňuje vznik slova – skládání, přejímání a podobně. Třetí řádek tabulky objasňuje význam slova. Původ a význam jednotlivých jednotek jsou čerpány z výkladových a etymologických slovníků. Ve čtvrtém řádku je slovo použito v kolokaci, zde platí, že u většiny slov je kolokací možno použít velké množství a pro přehlednost je zde využita pouze jedna. Tyto kolokace jsou excerpovány z webů cestovních kanceláří, článků souvisejících s oblastí cestovního ruchu a z tisku. Pod tabulkou je ve společné kolonce uvedeno porovnání slova v obou jazycích.

Pro větší přehlednost je v tabulce použito barev. Zelenou barvou jsou označeny kategorie, ve kterých se obě jednotky shodují. Červenou barvou jsou označeny kategorie, na které měla vliv angličtina, modrou barvou francouzština a fialovou barvou němčina.

авиабилет	letenka
složením prefixoidu авиа a podstatného jména билет (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 9)	sufixací od slovesa letět – Všesl. – p. leciéc, r. letět', ch. létjeti, stsl. letěti. Psl. *letěti souvisí s lit. lėkti tv., lot. lēkt {poskakovat}, dále asi i se stīhn, lecken {vyhazovat, vyskakovat}, ř. laktízō {kopu} aj., vše od ie. *lek- {skákat, hýbat končetinami}. Vzhledem k vývoji kt>t (A9) je asi prvotní opětovací sloveso (iterativum *lėk-tati (> létati), k tomu pak přitvořeno *letěti (Ma ²). (Rejzek, 2015, s. 375)
Билет на самолет или вертолет. (Евгеньева, 1957-1984, online, nečíslováno)	jízdní lístek pro cestu letadlem (Havránek a kol., 2011, online, nečíslováno)

дешёвые авиабилеты (Aviasales, 2007, online, nečíslováno)	levné letenky (Honzovy letenky, 2019, online, nečíslováno)
Ruský výraz <i>авиабилет</i> byl utvořen pomocí prefixoidu авиа- a slova <i>билет</i>, oproti tomu český výraz <i>letenka</i> byl vytvořen pomocí sufixu od slovesa letět. Na rozdíl od češtiny disponuje ruština synonymem ve formě <i>билет на самолёт</i>. Díky spojení slova <i>билет</i> a prefixu si nový výraz <i>авиабилет</i> zanechal původní mužský rod, naopak v češtině jde o rod ženský. Zatímco ruský výraz <i>авиабилет</i> má význam lístku opravňující k cestě letadlem i helikoptérou, v českém jazyce se zmiňuje pouze cestování letadlem, neboť cestování helikoptérou v České republice neexistuje.	

аэропорт	letišťe
Из франц. <i>aéroport</i> или англ. <i>airport</i> , искусственных гибридов на базе греч. φ>г «воздух, воздушный» и лат. portus «пор, пристань». (Šarošnikov, 2012, online, s. A)	suxifací od slovesa letět – Všesl. – p. leciéc, r. letéť, ch. létjeti, stsl. letěti. Psl. *letěti souvisí s lit. lėkti tv., lot. lēkt {poskakovat}, dále asi i se střhn, lecken {vyhazovat, vyskakovat}, ř. laktízō {kopu} aj., vše od ie. *lek- {skákat, hýbat končetinami}. Vzhledem k vývoji kt>t (A9) je asi prvotní opětovací sloveso (iterativum *lěk-tati (> létati), k tomu pak přitvořeno *letěti (Ma2). (Rejzek, 2015, s. 375)
Крупная станция воздушного транспорта с большим аэродромом, воздушный порт. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 51)	prostranství a zařízení pro vzletání a přistávání letadel a odbavování cestujících (Červená a kol., 2010, s. 163)
международный аэропорт (Silantjeva, Smertin, 2019, online, nečíslováno)	mezinárodní letiště (Yaron, 2019, online, nečíslováno)
I přes rozdílné definice slov <i>аэропорт</i> a letiště ve slovnících Ozhegova a Shvedové a Červené a kol. lze přisuzovat oběma jednotkám stejnou sémantiku. Zatímco ruský výraz <i>аэропорт</i> se dostal do slovní zásoby jazyka z angličtiny nebo francouzštiny, české slovo <i>letiště</i> bylo utvořeno v domácích podmínkách z všeslovanského základu.	

билет	jízdenka
Через польск. <i>bilet</i> или нем. <i>Billet</i> из франц. <i>billet</i> «билет, записка» (Vamer, 1986, s. 165)	sufixací od podstatného jména <i>jízda</i> , které vzniklo ze Stč. <i>jiezda</i> { <i>jízda</i> , válečná výprava, <i>nájezd</i> }. Z psl. * <i>jazda</i> . (Rejzek, 2015, s. 278)
1. Документ, удостоверяющий право пользования чем-н. разовый или на определенный срок. 2. Документ, удостоверяющий принадлежность к какой-н. организации, партии, отношение к каким-н. обязанностям. 3. Бумажный денежный знак. 4. Листок, карточка с каким-н. текстом. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 89-90)	<i>lístek opravňující</i> k jízdě (veř.) dopr. prostředkem (Červená a kol., 2010, s. 124)
обратный билет (Anaškevič, 2016, online, неčíslováno)	zpáteční <i>jízdenka</i> (Ondrůj, 2017, online, неčíslováno)
Na rozdíl od českého slova <i>jízdenka</i> , která má výlučné značení lístku, který opravňuje majitele k jízdě v dopravním prostředku, má ruské slovo <i>билет</i> v některých svých významech spíše sémantiku podobnou českému slovu <i>lístek</i> a nemusí tedy nutně souviset s dopravními prostředky, ale používá se také ve spojení s korespondencí, rostlinami, kartotékou (Červená a kol, 2010, s. 166). Pro upřesnění významu je nutné výraz rozšířit na <i>билет на автобус</i> a podobně, což odpovídá českému <i>lístek na autobus</i> .	

виза (f)	vízum (n)
новое заимств. из франц. <i>visa</i> «служебное удостоверение» - мн. ч. от лат. <i>visum</i> «виденное» (Vasmer, 1986, s. 312)	z něm. <i>Visum</i> z lat. <i>vīsum</i> { <i>viděno</i> }, což je příč. trp. rod od <i>vidēre</i> { <i>vidět</i> } (Rejzek, 2015, s. 782)
1. Пометка должностного лица на документе. Поставить свою визу. 2. <i>Разрешение на въезд в страну</i> , выезд или	<i>dokument povolující vstup do země</i> , která ho vydala (Barták a kol., 2018, s. 357)

проезд через нее, а также пометка в паспорте в знак такого разрешения. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 179)	
получить визу (Lipatova, 2019, online, nečíslováno)	získat vízum (Toboříková, 2016, online, nečíslováno)
Ruský výraz <i>виза</i> má kromě významu dokumentu, který opravňuje jeho držitele ke vstupu do země také význam poznámky na dokumentu. Obě slova mají původ u latinského slovesa <i>vidēt</i>, do češtiny se dostalo přes němčinu, do ruštiny přes francouzštinu, vlivem toho získaly jednotky odlišný jmenný rod, zatímco v ruštině je slovo <i>виза</i> ženského rodu, v českém jazyce je slovo <i>vízum</i> rodu středního.	

вокзал	nádraží
Заимств. из англ. Vauxhall – названия парка и места увеселений под Лондоном по фам. владелицы Джейн Вокс, по имени известного авантюриста франц. происхождения) объясняет это слово Теньер, который указывает, что русск. вокзал проделало семантическую эволюцию: "увеселительное заведение" > "вокзал"; форма вокзал – под влиянием зал. (Vasmer, 1986, s. 335)	od lokálu na dráze – dráha: Všesl. (kromě b., mak) – p. droga, r. doróga tv., s./ch. drága {údolí, soutěska}. Psl. *dorga (B8) souvisí s ↓drhnout a spolu s ním s ↓drát2. Původně {cesta mezi poli, kudy se vyháněl dobytek} (tak i stč.), tedy {vydrhnutá (dobytkem)}. V nové době použito pro {železnici}. (Rejzek, 2015, s. 155)
Большая станция на путях сообщения. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 207)	1. staniční budova, prostory a zařízení pro žel. dopravu 2. stanice s větším počtem autobusových linek (Červená a kol., 2010, s. 196)
центральный вокзал (Ruotsalainen, 2019, online, nečíslováno)	hlavní nádraží (Krutil, 2019, online, nečíslováno)
Oproti ruskému výrazu <i>вокзал</i>, které se dostalo do ruského jazyka z angličtiny, byla česká jednotka <i>nádraží</i> vytvořena z všeslovanského základu slovesa a dále se na našem území vyvíjela. Význam železnice ji byl přisouzen až v pozdější době. Česká jednotka nabývá	

jak významu budovy železniční dopravy, tak autobusové zastávky s větším počtem linek. Na rozdíl od ruského výrazu, kterým se definuje pouze velká stanice na dráze.

гостиница	hotel
sufixací od podstatného jména <i>гость</i> – укр. <i>гість</i>, род. п. <i>гостя</i>, др.-русск. <i>гость</i> «гость, чужестранец, приезжий купец», ст.-слав. <i>гость</i> ξένος, <i>гостити</i> ξενίζειν болг. <i>гост</i>, сербохорв. <i>гџст</i>, род. п. <i>гџста</i>, словен. <i>gŏst</i>, чеш. <i>host</i>, словц. <i>host'</i>, польск. <i>gość</i>, в.-луж. <i>hósc</i>. Родственно гот. <i>gasts</i>, нем. <i>Gast</i> «гость», лат. <i>hostis</i> «чужеземец, враг». Дальнейшие связи с греч. ξένος «чужой, гость», коринф. ξένος, ион. ξείνος, алб. <i>huai</i> «чужой» сомнительны. Мысль о заимствовании из герм. не обоснована. (Vasmer, M., 1986, s. 447)	Přes něm. <i>Hotel</i> z fr. <i>hôtel</i>, stfr. (h)ostel a to ze střlat. <i>hospitale</i> {místnost pro hosty} od lat. <i>hospitālis</i> {pohostinný} od <i>hospes</i> (gen. <i>hospitis</i>) {host}. (Rejzek, 2015, s. 232)
Дом для временного проживания приезжающих с одноместными или неодноместными номерами, с обслуживанием. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 329)	veř. podnik pro přechodné ubytování, často i stravování (Červená a kol., 2010, s. 100)
гостиница Diplomat Residence (Hotels.ru, 2019, online, nečíslováno)	hotel Diplomat (Hotely.cz, 2019, online, nečíslováno)
Ruská jednotka vznikla sufixací z podstatného jména <i>гость</i>, které je hojně rozšířené nejen ve slovanských jazycích, ale jeho variantu nalezneme také v němčině, latině, řečtině a albánštině. Kvůli utvoření slova přímo v ruském jazyce pomocí sufixace je jednotka rodu ženského. Oproti tomu do češtiny byla celá jednotka přejata z francouzštiny přes zprostředkovací jazyk němčinu a spolu s tím získala i mužský rod. Vedle výrazu <i>гостиница</i> existuje v ruštině také slovo <i>отель</i> se stejnou sémantikou. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1170)	

достопримечательность	pamětihodnost
В рус. языке XI–XVII вв. не изв., но ср. достопохвальные, достопримечательные, достославные и др. (Šarošnikov, 2012, online, s. Д)	spojením hodný paměti – Paměť Všesl. – р. pamięć {paměť, vzpomínka}, r. pámjať, tv., s./ch pámět {rozum, mysl}, stsl. pamęť {paměť, památka}. Psl. *pamęť je utvořeno z *pa-, zde nejspíš ve významu {pozdější, vzdálenější}. (↑pa-), a *męť (B7), které odpovídá lit. mintis {myšlenka}, lat. méns (gen. mentis) {mysl, rozum, myšlenka}, sti. matí- {mysl, myšlenka}, vše z ie. *menti-, *mnti {myšlenka} (A7) od *men- {myslet}. Původní význam psl. * pamęť tedy nejspíš byl {pozdější myšlenka} (= {vzpomínka, památka}). (Rejzek, 2015, s. 488-489) Hodný – Stč. {vhodný, způsobilý}, což byl i původní význam (srov. stsl. годънь {vhodný, příjemný}). Význam {laskavý} až nč. (Rejzek, 2015, s. 227)
1. см. достопримечательный. 2. Место или принадлежащий какому-н. месту предмет, заслуживающие особого внимания. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 421)	1. pozoruhodnost 2. památka 3. hodný zapamatování, pozoruhodný, památný (Červená a kol., 2010, s. 259)
достопримечательности Бишкека (Advantour, 2019, online, nečíslováno)	pamětihodnosti Karakolu (CK Rajbas, 2019, online, nečíslováno)
Zatímco u české jednotky <i>pamětihodnost</i> sledujeme dlouhou linii vývoje z všeslovanského a staročeského základu a následné spojení obou slov, u ruského výrazu <i>достопримечательность</i> není původ zcela znám. Sémanticky se u ruské jednotky jedná o význam místa nebo předmětu, který je hodný vnímání, zapamatování. Česká definice kromě těchto významů zniňuje přímo termín památka.	

забронировать	zarezervovat
prefixací od slovesa бронировать, které vzniklo sufixací od slova броня – укр. брoня, др.-руск. брѣнѣѡ ѡбѣраѡ, ст.-слав. брѣнѣѡ, др.-польск. brnia, чеш. brně мн. ч. ж., стар. brněný «железный»; однако приводимые там ю.-слав. слова со знач. «кольцо» не имеют сюда отношения. Ср. др.-прусск. brunyos, лтш. bruņas, которые, однако, могли быть заимств. как из слав., так и из герм.; в то же время Траутман допускает балто-слав. заимств. Ввиду специального знач. вероятным представляется заимств. из герм., а не исконное родство: источником является гот. brunjô, д.-в.-н. brunnja «броня, панцирь, латы». (Vasmer, 1986, s. 575-576)	prefixací od slovesa rezervovat, které vzniklo sufixací od slova rezerva, které je anglického původu (Rejzek, J. 2015, s. 594)
Предоставить (-влять) броню на что-н. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 122)	1. uschov(áv)at pro případ potřeby, 2. ředem zajišťovat, zajistit (Červená a kol., 2010, s. 353)
забронировать отель (Aviasales, 2019, online, nečíslováno)	zarezervovat hotel (Přeučil, 2019, online, nečíslováno)
Obě slovesa jsou dokonavého vidu a vznikla prefixací od svých nedokonavých protějšků. Sloveso <i>бронировать</i> vzniklo sufixací od domácího slova <i>броня</i>, české sloveso <i>rezervovat</i> vzniklo taktéž sufixací, ale od slova <i>rezervace</i> přejatého z angličtiny. Zatímco v ruském jazyce má sloveso jediný význam udělení rezervace, v češtině se chápe sloveso také jako uschování pro případ potřeby.	

зарубежный	zahraniční
pomocí přípony od slova зарубежье, které vzniklo současným připojením předpony a přípony k podstatnému jménu рубеж – род.	odvozeno pomocí předpony a přípony od předložky za a instrumentálu podstatného jména hranice, které původně znamenalo

п. -á, укр. рубіж «край, грань; зарубка, насечка». (Vasmer, 1987, s. 510)	mezní kámen, nasypaná hromada (Naše řeč, 1923, online, nečíslováno)
Находящийся за рубежом, заграничный . (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 526)	cizí (Červená a kol., 2010, s. 537)
зарубежные поездки (Кобчег, 2019, online, nečíslováno)	zahraniční zájezdy (Čedok, 2019, online, nečíslováno)
Obě přídavná jména byla utvořena od domácích základů. V češtině to bylo spojením slova <i>hranice</i> v instrumentálu a předložky <i>za</i> , v ruštině vzniklo pomocí přípony od slova <i>зарубежье</i> , které vzniklo současným připojením předpony a přípony k podstatnému jménu <i>рубеж</i> . Obě jednotky mají význam netuzemského, cizího.	

лифтёр	liftboy
sufixací od slova лифт, které bylo přejato z angličtiny (Šanskij, 2012, online, s. л)	přejato z angličtiny
Работник, обслуживающий лифт . (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 809)	osoba obsluhující výtah (Buchtelová, a kol., 1998, s. 459)
работа лифтрёром (hh, 2019, online, nečíslováno)	pozice liftboye (-tya-, 2018, online, nečíslováno)
Na rozdíl od ruského slova <i>лифтёр</i> , které je neutrální, je slovo <i>liftboy</i> hovorové a ve spisovných projevech se používá označení <i>obsluha výtahu</i> . Zatímco ruština přejala pouze slovo <i>лифт</i> a doplnila k němu vlastní sufix, čeština, která nepřejala slovo <i>лифт</i> , ale disponuje vlastním slovem <i>výtah</i> , přejala slovo <i>liftboy</i> v plném znění a pouze jej zařadila do gramatického aparátu jazyka.	

номер	pokoj
впервые номер, Nummer форма на -у-возм., отражает написание нем. слова или польск. <i>numer</i> от лат. <i>numerus</i> . Иначе у Младенова, который видит в номер скрещение франц. nombre и лат. <i>numerus</i> . Последние из нем. numerieren или польск. <i>numerować</i> ; Кипарский предполагает	Všesl. – p. pokój, r. pokój {klid, pokoj}, s./ch. pókój, stsl. pokoi tv. Psl. *pokoъ {klid, odpočinek} je odvozeno od *počiti {odpočinout} (A6, B2, B1), ke střídání -oj- a -i- srov. např. ↑boj - ↑bít. Význam {místnost, komnata} (jen č., p., br. a ukr.) je metonymický, vlastně {(oddělená) klidná

займствование из голл. <i>nomer</i> и <i>numer</i>. (Vasmer, 1987, s. 82) Po tomto procesu se slovo pomocí metonymie dostalo do slovní zásoby ve významu pokoj.	místnost (k odpočínutí)}. (Rejzek, 2015, s. 533)
1. Порядковое число предмета в ряду других однородных; цифровое обозначение такого числа; знак (No), предшествующий такому обозначению. 2. Предмет или лицо, обозначенные определенным числом по порядку. 3. Размер предмета (преимущ. одежды), обозначенный цифрой (цифрами). 4. Отдельное помещение в гостинице, в бане. 5. Отдельно исполняемая часть эстрадного, циркового представления, концерта. 6. Боец орудийного, пулеметного, минометного расчета. 7. То же, что номерок (во 2 знач.). (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1044-1045)	1. obytná místnost 2. souprava nábytku do pokoje 3. klid (Červená a kol., 2010, s. 287)
двухместный номер (Hotellook, 2017, online, nečíslováno)	dvoulůžkový pokoj (Wellness Hotel Lužan, 2019, online, nečíslováno)
České slovo <i>pokoj</i> bylo vytvořeno z všeslovanského základu, oproti tomu ruský výraz <i>номер</i> se dostal do ruské slovní zásoby z francouzštiny, němčiny, či holandštiny. Tato jednotka nabývá navíc několika významů, jakými jsou číslo, velikost, konkrétní druh zbraně, pokoj v hotelu. K významu pokoj se jednotka dostala pomocí metonymie. Vedle toho česká jednotka disponuje významem pokoj v obecném smyslu, tedy nejen v hotelu, dále je zde přítomen význam soupravy nábytku a klidu.	

паковать	balit
Через польск. <i>pak</i>, <i>paка</i> из нем. <i>Packen</i>, <i>Pack</i> «пакет, связка»; паковать, вероятно, — через польск. <i>pakowa</i>[']c['] из нем.	Jen č. Vykládá se mylným rozložením stč. ob-valiti {obalit} (místo toho o-b(v)aliti) (Ma²). Vzhledem k tomu, že Jg toto sloveso nezná, je třeba přičíst jeho rozšíření

packen «увязывать, паковать». (Vasmer, 1987, s. 188)	působením něm. ballen tv. (Rejzek, 2015, s. 72)
Складывать и связывать в пакет, вещи в тюки. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1217)	1. opatřit ochranným krytem, dávat do obalu, expr. teple se oblékat, 2. upravovat, chystat si zavazadlo, expr. chystat se k (nedobrovolnému) odchodu (Červená a kol., 2010, s. 25)
паковать чемодан (Cygankova, 2012, online, nečíslováno)	balit kufry (Toncek, 2016, online, nečíslováno)
Tato slovesa nedokonavého vidu se dostala do slovních zásob jazyků různým způsobem. Zatímco do ruského jazyka putovala německá jednotka přes polštinu, u české jednotky není její původ jednoznačně doložený. Připisuje se jí slovanský původ, na její rozšíření měla zřejmě vliv němčina. Na rozdíl od ruštiny pozorujeme v češtině také expresivní významy slovesa. Kromě slovesa <i>balit</i> existuje v českém jazyce také výraz <i>pakovat</i> , s významem balit, které bylo přejato z němčiny. (Červená a kol., 2010, s. 258)	

пансион	penze
Через нем. Pension или франц. pension от лат. pensió, -ónem «платеж, доля». (Vasmer, 1987, s. 198)	Z lat. pensió {splátka, plat} od pendere (příč. trp. pénsus) {vážit, platit}, původně {věšet}. (Rejzek, 2015, s. 507)
1. В дореволюционной России и в нек-рых странах: закрытое среднее учебное заведение с общежитием. 2. То же, что пансионат (устар.). 3. Полное содержание (питание, уход) живущих у кого-н., где-н. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1223)	1. důchod (odejít do penze) 2. důchod (starobní, ...) 3. denní polatek za ubytování a stravu v hotelu (Červená a kol., 2010, s. 267)
полный пансион (Turvopros, 2018, online, nečíslováno)	plná penze (Etravel, 2019, online, nečíslováno)
Obě jednotky se dostaly do slovníku příslušného jazyka z latinského výrazu <i>pensió</i> . Zatímco čeština přejala slovo <i>penze</i> přímo z latiny, do ruštiny se dostalo podstatné jméno <i>пансион</i> druhotně přes francouzštinu nebo němčinu. Toto je také důvodem rozdílného jmenného rodu	

obou zkoumaných jednotek. Obě jednotky pojí význam řízené pravidelné stravy a obsluhování. Český jazyk užívá tohoto slova také k označení důchodu. Oproti tomu ruský výraz může označovat také penzion (zastarale) nebo dřívější realii ve formě střední školy s internátem.

нансионат	penzion
sufixací od podstatného jména пансион (Tichonov, 2014, s. 340)	Z fr. pension {penzion} i {denní poplatek za ubytování a stravu}. (Rejzek, 2015, s. 507)
Гостиница с полным содержанием для живущих в ней. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1223)	pohostinský podnik pro stálé hosty (Červená a kol., 2010, s. 267)
Пансионат «Буревестник» (Pansionat Burevestnik, 2015, online, nečíslováno)	Penzion Chaloupka (Penzion Chaloupka, 2019, online, nečíslováno)
Zatímco výraz <i>нансионат</i> vznikl na domácí půdě sufixací od podstatného jména <i>пансион</i> , do slovní zásoby českého jazyka byla jednotka <i>penzion</i> přejata z francouzštiny. Oba výrazy mají význam hotelu, zatímco v ruštině se akcentují služby, v češtině se zdrůrazňuje omezení na stálé hosty. V českém jazyce najdeme také jednotku <i>penzionát</i> s významem „internátní ústav pro výchovu dívek“. (Červená a kol., 2010, s. 267)	

паром	trajekt
Из праслав. *парьмъ или *пормъ, производного с суф. -ьмъ или -мъ от корня с перегласовкой *пар-: *пор-, соотносительного с *перти «переть» и *паперть. Первоисточник: и.-е. глаг. *рег-: *rog-: *pere - «перемещаться, переводить на ту сторону, перевозить». Соответствия: др.-инд. рагата- «дальний; высший» и рiрartí «переправляет», др.- греч. рῶροј «проход, брод, переправа», лат. parto «ношу, переносу», др.-в.-нем. farm «челн, паром» при faran «ехать». См. напор,	Třes něm. Trajekt tv. z lat. tráiectus {převoz, přeprava} od tráicere {přehodit, přepravit} z tráns (↓trans-) a iacere {házet, vrhat}. (Rejzek, 2015, s. 732)

паперть, переть. (Šapošnikov, 2012, online, s. п)	
1. Плоскодонное судно или плот для переправы через реку (озеро, пролив) людей, транспортных средств, грузов. 2. Плавающее сооружение для перевозки пассажиров, транспортных средств, тяжелых грузов через водные преграды. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1229)	plavidlo k přepravě vlaků n. aut po vodě (Červená a kol., 2010, s. 453)
плыть на пароме (Edinyj билет, 2019, online, nečíslováno)	jet trajektem (Hvarinfo, 2019, online, nečíslováno)
Oproti ruskému výrazu <i>паром</i> , které bylo vytvořeno z praslovanského základu, bylo českéhojazyka slovo <i>trajekt</i> přejato z němčiny. Zatímco české <i>trajekt</i> je vnímáno jako plavidlo, které přepravuje přes řeku pouze vlaky a auta, ruská jednotka označuje i plavidla pro přepravu pasažérů.	

плацкарта	místenka
spojením slova плац – через польск. plac, первое — из нем. Platz «площадь» от франц. place «место, площадь» из лат. platea «дорога, двор». (Vasmer, 1987, s. 276) а карта – Заимств. через польск. karta или нем. Karte из ит. carta, лат. charta «бумага» от греч. χάρτης. (Vasmer, 1986, s. 203)	pomocí přípony od slova místo – Všesl. – p. miasto, r. město, ch. mjěsto, s.město, stsl. město. Psl. *město nemá jednoznačný výklad. Jednou z možností je vyjít z ie. *mōith2-to- {vykolíkové místo} od *moith2- {kûl} doloženého v lit. miēstas, lot. miets tv., arm. moitc {sloup} а i sti. mēta {kuželový sloup}, pak i {cíl} (↑methí-) tv. (HK), jiný výklad dává přednost spojení lit maīstas {obživa}, lot. mist {bydlet}, av. maēθanəm {bydliště, dům} (Ma2). (Rejzek, 2015, s. 420)
Билет на нумерованное место в поездном вагоне. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1302)	vyhražené místo (Knížek, 2018, online, nečíslováno)

стоимость плацкарты (vokzal.ru, 2019, online)	cena místenek (České dráhy, online, 2012, nečíslováno)
Zatímco u ruského slova <i>плацкарта</i> pozorujeme spojení dvou slov německého a latinského původu, která navíc putovala do slovní zásoby ruštiny přes polštinu, u českého výrazu <i>místenka</i> vidíme původ u všeslovanského základu, který se dále vyvíjel a dostal se až do dnešní češtiny. V obou případech se jedná o předem rezervované místo, ruská definice tento význam upřesňuje ještě na význam v týkající se pouze vlaku.	

поезд	vlak
současnou prefixací a usečením osnovy od slova ездить – укр. їздити, їжджу, цслав. ѣздити, ѣждж, болг. яздя, сербохорв. јездим, јездити, словен. jêzdim, jêzditì, чеш. jezdím, jezditì, польск. jeżdże, jeździć. в.-луж. jëzdžu, jëzdzić, н.-луж. jezdžu, jezdziś. Связано с езда (см.), др.-русск. ѣздъ «путь, поездка, поход». Невероятна гипотеза о контаминации *jěd- (ѣду) и *jěs- (ѣхать). (Vasmer, 1986, s. 11-12)	Ve starší č. {náčíní, na němž se něco vláčí}, původně {vláčení} (Jg) z psl. *volkъ, což je dějové jméno k *velkti (↓vléci). Dnešní význam podle něm. Zug {tah, tažení} i {vlak} od ziehen {táhnout, vléci} (srov. i p. pociąg {vlak}). (Rejzek, 2015, s. 783)
1. Состав сцепленных железнодорожных вагонов, приводимых в движение локомотивом или моторным вагоном. 2. Ряд повозок, следующих одна за другой. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1362)	1. souprava železničních vozů tažených lokomotivou n. jinak poháněných, 2. souprava spojených (kolejových) vozidel (Červená a kol., 2010, s. 493)
пассажирский поезд (Demčenko, Kostina, 2018, online, nečíslováno)	osobní vlak (České dráhy, 2012, online, nečíslováno)
Zatímco ruské slovo <i>поезд</i> vzniklo současnou prefixací a sufixací s nulovým sufixem od ruského slovesa, české slovo <i>vlak</i> se vyvíjelo z původního staroslověnského slova a svůj současný význam přejala z němčiny. Obě slova jsou mužského rodu a sémanticky se neliší.	

поездка	zájezd
současné odvozování pomocí předpony a přípony od slovesa ездить – укр. їздити, їжджу, цслав. ѣздити, ѣждж, болг. яздя, сербохорв. jèздиѐм, jèздити, словен. jèzdim, jèzđiti, чеш. jezdím, jezditi, польск. jeżdżę, jeżdżić. в.-луж. jëzdźu, jëzdźić, н.-луж. jezdźu, jezdźiś. Связано с езда́ (см.), др.-русск. ѣздѣ «путь, поездка, поход». Невероятна гипотеза о контаминации *jěd- (еду) и *jěs- (эхать). (Vasmer, M., 1986, s. 11-12)	Odvozeno od slovesa jezdit. Psl. *jazđiti je iterativum (opětovací sloveso) k *jati (↑jet), většinou se soudí, že je odvozeno od *jazda z *ja-zda (srov. ↑brázda, ↑brzda). (Rejzek, 2015, s. 275)
Путешествие (обычно короткое); пребывание в езде (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1362)	cesta, výprava za jistým účelem (Červená a kol., 2010, s. 539)
ознакомительная поездка (Klops, 2018, online, nečíslováno)	poznávací zájezd (Horáček, 2015, online, nečíslováno)
Obě slova byla utvořena od slovesa <i>jezdit</i>. V ruském jazyce existuje také na první pohled podobné slovo <i>заезд</i>, které však znamená <i>zajištění</i> Csiriková, Koníčková, 2015, s. 69). Kromě významu <i>výpravy</i> má ruské slovo <i>поездка</i> také význam procesu, během kterého se člověk přemísťuje.	

посетить	navštívit
укр. посітїти, ст.-слав. посѣтити, посѣштж επισκέπτεσθαι. По-видимому, произведено от *сѣть «гость», родственного греч. ἕταρος «товарищ по оружию» и т. д., ἑταίρα «спутница, подруга», наряду с греч., гомер. ἕτης «соплеменник, союзник, друг», эл. ἕτας, лит. svėčias, svėtis «гость». Относительно лат. satelles «телохранитель», которое	Jen č., stč. navščieviti. Jistě souvisí s r. naveščát' {navštěvovat}, vlastně {ohlašovat, dávat znamení (příchodu)}, ale tvoření v č. není příliš jasné (Ma1). (Rejzek, 2015, s. 446)

иногда сравнивается с этим словом, хотя его считают также этрусск. Этимологически отличны от посѣтити слова: ст.-слав. сѣтити съа «вспоминать», сербохорв. сјѣћати се — то же. Последние сравнивались с лит. saisti, saičiu «толковать знаки, пророчествовать» и сл. и на сѣтовать. (Vasmer, 1987, s. 338)	
1. Прийти к кому-н., куда-н., побывать у кого-н., где-н. 2. О чувствах, ощущениях: появиться, возникнуть. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1417)	vykonat návštěvu (Červená a kol., 2010, s. 210)
посетить Прагу (Prague.eu, 2019, online, nečíslováno)	navštívit Prahu (David, Hruška, 2005, online, nečíslováno)
Obě slovesa jsou slovanského původu s tím, že u ruského <i>posetumь</i> byl patrný i vliv latiny a řečtiny, zatímco u českého <i>navštívit</i> hovoříme o vlivu ruštiny. Ruská jednotka má kromě společné sémantiky také přenesený význam související s city.	

пояс	pásmo
Из цслав. продолжения праслав. *пойѣсь или *пойась (возможны два варианта реконструкции), производного (с перегласовкой?) от глаг. *пойѣсти/*пойасти «опоясать», приставочного перфектива от *йѣсти или *йасти, восходящего к и.-е. *iēs-, *iōs- «опоясывать». Не является ли *пойась упрощением первичного *пойасть? Соответствия: лит. júosti, júosmi/júosiu «опоясывать, -аю», júostas «опоясанный» и júosta «пояс», juosmuõ «бедра, пояс», лтш. juõzt «опоясывать», juõsta «пояс», авест. yāh- «пояс», yāsta- «опоясанный»,	Ve starší č. {jistý počet nití na motovidle}. Všesl. – p. pasmo, r. pásmo {smotek příze}, s./ch. pásmo {přadeno}. Psl. *pasmо asi souvisí s lot. puosms {špetka lnu; oddělení plotu mezi dvěma kůly} a sthn. fasa, faso {vlákno}, něm. Faser tv., ie. vývýchodisko je však nejisté. V č. posun významu vlivem ↑pás (19.st.). (Rejzek, 2015, s. 498)

алб. ngjesh «опоясываю», др.-греч. zènnumi «опоясываю», zwstÒj «опоясанный», zènh, zîma, -atoj «пояс». (Šapošnikov, 2012, online, s. п)	
1. Лента, шнур, ремень или прошитая полоса ткани для завязывания, застегивания по талии. 2. перен. пространство, окружающее, опоясывающее что-н. 3. То же, что талия. 4. Выделяемая по какому-н. признаку часть земной поверхности (между какими-н. параллелями или между двумя меридианами), а также часть небесной сферы. 5. Пространство, выделяемое внутри территории страны на основании каких-н. собственных признаков. 6. Часть скелета, служащая для причленения к туловищу и опоры конечностей (спец.). (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1440)	1. pás, pruh, 2. území, oblast, frekvence v určitém rozsahu, 3. vymezená část území, zóna, 4. souvislý úsek dějů, myšlenek 5. čas platný pro určitou zeměpisnou délku (Červená a kol., 2010, s. 264)
часовой пояс (24TimeZones, 2019, online, nečíslováno)	časové pásmo (Krásná země, 2019, online, nečíslováno)
Obě zkoumané jednotky byly vytvořeny ze slovanských základů, u českého výrazu <i>pásmo</i> si však původem nejsme zcela jisti. Tyto jednotky pojí společný význam <i>pásu, pruhu, vymezené části území spojující určité vlastnosti (čas)</i>. Česká jednotka nabývá navíc významu frekvence, úseku dějů. Ruské <i>пояс</i> lze také vnímat ve významech <i>šňůra, páska, pas, část kostry</i>.	

рейс	let
Заимств. в XVIII в. из гол. яз., где reis того же корня, что нем. Reisen "путешествие". (Šanskij, 2012, online, s. p)	usečením osnovy slova letět – Všesl. – p. leciéc, r. letět', ch. létjeti, stsl. letěti. Psl. *letěti souvisí s lit. lėkti tv., lot. lėkt {poskakovat}, dále asi i se střhn, lecken {vyhazovat, vyskakovat}, ř. laktízō {kopu}

	aj., vše od ie. *lek- {skákat, hýbat končetinami}. Vzhledem k vývoji kt>t (A9) je asi prvotní opětovací sloveso (iterativum *lěk-tati (> lětati), k tomu pak přitvořeno *letěti (Ma2). (Rejzek, 2015, s. 375)
Путь транспортного средства (судна, самолета, автомашины) по определенному маршруту. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1690)	1. pohyb ve vzduchu vlastní n. sdělenou silou 2. cesta letadlem 3. rychlý pohyb (Červená a kol., 2010, s. 163)
международный рейс (Air Astana, 2019, online, nečíslováno)	mezinárodní let (Brož, 2016, online, nečíslováno)
Ruské slovo <i>рейс</i> bylo do ruštiny přejato z německého jazyka, oproti tomu české <i>let</i> bylo vytvořeno na našem území od slovesa <i>letět</i> z všeslovanského základu. Ruská jednotka nabývá významu cesty po předepsané trase – ať už v letadle, lodi nebo automobilu, na rozdíl od české jednotky, která označuje (rychlý) pohyb ve vzduchu letadlem.	

ресторан	restaurace
Заимств. в XIX в. из франц. яз. , где restaurant — суф. образование от restaurer "восстанавливать". Ресторан буквально — "место, где восстанавливают силы проголодавшиеся". (Šanskij, 2012, online, s. p)	Z rak.-něm. Restauration vedle něm. Restaurant z fr. restaurant tv. (ve fr. od 70. let 18. st.). To je metonymické přenesení staršího významu {vydatné, občerstvující jídlo}, původně přech. přít. od restaurer {občerstvit, obnovit} z lat. restaurare {obnovit}. (Rejzek, 2015, s. 592)
Открытая до ночи или и ночью, хорошо обставленная столовая с подачей дорогих заказных блюд и напитков , обычно с музыкальной эстрадой. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1697)	podnik veř. stravování, hostinec (Červená a kol., 2010, s. 352)
китайский ресторан (Restaurant Tan, 2019, online, nečíslováno)	čínská restaurace (Řežňáková, 2018, online, nečíslováno)

U obou jednotek sledujeme společný francouzský původ, v případě češtiny se slovo restaurace dostalo do české slovní zásoby přes zprostředkovatelský jazyk němčinu. Sémantika obou porovnávaných slov se nepříliš liší. Ruská definice doplňuje pouze otevření do noci a hudební doprovod.

самолёт	letadlo
spojením slov сам – Общеслав. Имеет соответствия в других и.-е. языках. Соверм, слово раз-вилось из др.-рус. самъ - тожд. вследствие утраты слаб. редуцир. в (ср. др.-рус. самъ <особь мужского пола>). Др.-рус. самъ восходит к праслав. *sanrb- тожд., которое развилось из и.-е. *somos <один> (см. с). На слав. почве в нем б дал а, -os > -ь. Искон. знач. <один, в одиночку> со-храняется в укр. сам (сама живе в хамі). Ср. также болг. сам <сам, одино-кий>; чеш. sam <сам, именно>, <один>. (Cyganeneko, 2017, online, s. с) а лететь – Древн. слав. слово, сохраняющее свое первонач. знач. В звуков, отношении соверм, лететь развилось из праслав. *lekteti <лететь> вследствие упрощения сочетания kt > t и последующего изменения в рус. яз. е (кирил. б) в е (ср. укр. летіти, лчпати), 211. Ему родственны: лит. lekiu <лечу>, <порхаю>; лтш. lekt, lekstit <прыгать>. (Cyganeneko, 2017, online, s. л)	помощью припони od slovesa letěti (Holub, Lyer, 1992, s. 266) – Všesl. – p. leciéc, r. letět', ch. létjeti, stsl. letěti. Psl. *letěti souvisí s lit. lėkti tv., lot. lēkt {poskakovat}, dále asi i se střhn, lecken {vyhazovat, vyskakovat}, ř. laktízō {kopu} aj., vše od ie. *lek- {skákat, hýbat končetinami}. Vzhledem k vývoji kt>t (A9) je asi prvotní opěťovací sloveso (iterativum *lěk-tati (> létati), k tomu pak přitvořeno *letěti (Ma²). (Rejzek, 2015, s. 375)
Летательный аппарат тяжелее воздуха с силовой установкой и крылом, создающим подъемную силу, аэроплан. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1741)	zařízení schopné létání k dopravě vzduchem, letoun (Červená a kol., 2010, s. 163)

путешествие на самолёте (Meščerskaja, 2014, online, nečíslováno)	cestování letadlem (Červenka, 2017, online, nečíslováno)
Ruské slovo <i>самолёт</i> bylo utvořeno spojením dvou samostatných slov, na rozdíl od češtiny, která využila tvoření pomocí přípony a dosáhla i konečného středního rodu slova <i>letadlo</i>. Významově se tyto dvě jednotky nepatrně liší. Zatímco ruské <i>самолёт</i> platí pouze pro zařízení těžší než vzduch, které má křídla a využívá určitou sílu, českým slovem <i>letadlo</i> označujeme jakékoli zařízení schopné letecké dopravy.	

стюард	steward
ак иностр. слово с 1937 г., steward «главный повар, официант». (Šapošnikov, 2012, online, s. c)	Z angl. steward tv., původně {správce, majordomus, dozorce}, ze stangl. stigweard , stíw(e)ard ze stig {chlév, kotec} (dnes sty tv.) a weard {strážce}, tedy vlastně {kdo dohlíží na domácí zvířata}. (Rejzek, 2015, s. 661)
То же, что бортпроводник [первонач.. официант на морских пассажирских судах]. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1950)	palubní průvodčí , osoba obsluhující cestující na lodi n. v letadle (Barták a kol., 2018, s. 316)
позиция стюард (Evgeniy, 2018, online, nečíslováno)	pozice stewarda (Travel service, 2019, online, nečíslováno)
Obě zkoumané jednotky byly do slovních zásob jazyků přejaty z angličtiny. Sémanticky se jedná v obou případech o osobu, která obsluhuje cestující při jejich cestě na lodi nebo v letadle. Od těchto jednotek se v obou jazycích dovozují ženské varianty – <i>стюардесса</i> a v češtině oproti synonymu <i>letuška</i> řidčeji používané <i>stewardka</i>.	

сувенир	suvenýr
франц. souvenir , от лат. subvenire, приходить (Michelson, 2014, online, nečíslováno)	Z fr. souvenir tv. od slovesa se souvenir {vzpomínat si}, stfr. sovenir {přijít na mysl, přijít na pomoc}, z lat. subvenire {přijít na pomoc, pomáhat} ze ↑sub- a venire {přijít}. (Rejzek, 2015, s. 676)

1. Подарок на память . 2. Художественное изделие, вещь как память о посещении страны, какого-н. места. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1951)	upomínkový předmět (Červená a kol., 2010, s. 423)
покупать сувениры (Tonkosti turizma, 2011, online, nečíslováno)	nakoupit suvenýry (Šupíková, 2017, online, nečíslováno)
Francouzské slovo <i>souvenir</i> bylo základem pro přejímku do českého i ruského jazyka. Zatímco český výraz suvenýr označuje jakýkoliv upomínkový předmět, ruská jednotka <i>сувенир</i> kromě toho přidává také význam uměleckého předmětu, který upomíná o návštěvě cizí oblasti.	

таможня	celnice
В рус. языке XV–XVII вв. изв. таможен", таможенник «сборщик тамги» и прилаг. таможенныи (1649), а также протаможье «штраф за объезд таможи или непредъявление в ней товаров»; таможня отм. в словарях с 1704 г. Собств.- рус. субстантивация формы ж. р. прилаг. тамженьныи «относящийся к тамге», образованного посредством суф. -нь от там(ъ)га «вид подати; торговая пошлина». Первоисточник: тюрко-монг. *tamga «печать, отпечаток; метка; клеймо; тавро». (Šapošnikov, 2012, online, s. T)	sufuxací od podstatného jména clo – Jen v zsl. Ze střhn. zol (dnes Zoll) a to z vlat. tolónéum, lat. telónéum, ř. telónion od télos {dávka, daň, lhůta, konec, účel}. (Rejzek, 2015, s. 116)
Учреждение, занимающееся контролем провоза через границу грузов, багажа, почты и взиманием пошлин, сборов. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 1980)	1. budova n. místnost pro běžné celní úkony 2. úřad pro celní zařízení (Červená a kol., 2010, s. 41)
швейцарская таможня (Girko, 2015, online, nečíslováno)	švýcarská celnice (CK Mayer & Crocus, 2011, online, nečíslováno)

Ruská jednotka byla utvořena na domácí půdě z ruských základů. Na rozdíl od toho byla česká *celnice* vytvořena z již zdomácnělého slova německého původu. Oproti ruskému *таможня*, které se definuje pouze jako instituce, označuje české slovo *celnice* kromě úřadu také budovu, kde tato instituce sídlí.

транспорт	doprava
Из франц., голл. transport или нем. Transport. (Vasmer, 1987, s. 94)	doprava (15. st.) Všesl. Psl. *praviti {spravovat, řídit}, vlastně {dělat správně, vést správným směrem}, je odvozeno od *pravъ (↓pravý). (Rejzek, 2015, s. 547)
1. см. транспортировать. 2. Отрасль народного хозяйства, связанная с перевозкой людей и грузов, а также тот или иной вид перевозочных средств. 3. Партия грузов, доставляемых одновременно. 4. Движущиеся перевозочные средства специального назначения. 5. Судно морского флота для перевозки грузов, людей. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 2028)	1. pohyb, přemístování vlaky, auty, loděmi ap. 2. odvětví hospodářství organizující toto přemístování (Červená a kol., 2010, s. 66)
воздушный транспорт (Ловков, 2012, online, nečíslováno)	letecká doprava (Ehrlich, online, 2013, nečíslováno)
České slovo <i>doprava</i> bylo utvořeno od praslovanského základu a dlouho se vyvíjelo na území českých zemí, kde získalo i svůj ženský rod. Oproti tomu ruské slovo <i>транспорт</i> bylo přejato z francouzštiny, nizozemštiny, či němčiny a s ním i jeho mužský rod. Rozdíl je také ve významu slova, kde se vedle sémantiky, kterou disponuje i české slovo objevuje dále význam lodi a dodávky zboží. V češtině se kromě výrazu <i>doprava</i> setkáváme také s výrazem <i>transport</i>, které však vnímáme pouze ve významu převozu, ať už zboží, či osob. (Červená a kol., 2010, s. 453)	

турист	turista
Из англ. tourist «совершающий турне», восходящего к франц. touriste (изв. с 1816 г.), производному имени деятеля на -iste от tour «круговое путешествие, оборот, турне». (Šarošnikov, 2012, online, s. T)	sufixací od slova túra – Přes něm. Tour z fr. tour {(okružní) cesta, procházka}, původně {obrat, otočení}, a to z lat. tornus {soustruh, dláto} pod významovým vlivem odtud odvozeno stfr. tourner {otáčet, obracet}. Lat. slovo je z ř. tórnos {kružidlo, řezbářský nůž}. (Rejzek, 2015, s. 749)
Человек, к-рый занимается туризмом , совершает туристические путешествия. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 2051)	kdo pěstuje turistiku (Červená a kol., 2010, s. 460)
русский турист (Masina, 2019, online, nečíslováno)	ruský turista (Koláčková, 2018, online, nečíslováno)
Kořeny obou lexikálních jednotek nacházíme ve francouzštině, avšak do ruštiny putovalo slovo přes angličtinu, oproti tomu čeština byla ovlivněna němčinou. Sémanticky jde v obou případech o člověka, který pěstuje turismus.	

фотографировать	fotografovat
Изв. в рус. языке с 1860-х гг. (1867), фотографировать отм. в словарях с 1937 г. Собств.-рус. производный глаг. на -овать от основы нем. photographieren , восходящего к франц. глаг. photographier «делать фотографические изображения». См. фотограф. Фотографический – прилаг. к фотография. (Šarošnikov, 2012, online, s. Ф)	sufixací od slova fotografie – Z ř. phós (gen. phótós) {světlo}. (Rejzek, 2015, s. 194)
Снимать фотографическим аппаратом. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 2151)	pořizovat , zhotovovat fotografie (Červená a kol., 2010, s. 85)
фотографировать города (Lawrence, 2013, online, nečíslováno)	fotografovat památky (Husárová, 2017, online, nečíslováno)

Oba výrazy byly ovlivněny řeckým slovním základem, který se dostal do ruštiny přes němčinu a francouzštinu. Čeština přejala tento základ přímo a sloveso *fotografovat* utvořila z již českého slova. Ze sémantického hlediska jde v obou případech o proces pořizování fotografií, zatímco ruská definice zdůrazňuje použití fotoaparátu, česká definice akcentuje výsledný produkt.

экскурсия	prohlídka
Из лат. <i>excursio</i> «вылазка, поездка» при влиянии на внутр. форму слова со стороны нем. <i>Exkursion</i> и франц. <i>excursion</i> «путешествие; экскурсия». Переоформлено на рус. почве как сущ. ж. р. на -ия. (Šapošnikov, 2012, online, s. Э)	prefixací od slova <i>hlídka</i> , které odvozeno od slovesa <i>hlídat</i> – Stč. <i>hlédati</i> , <i>hledati</i> {hledět, vidět, hlídat i hledat}. Pro různé podoby se ustálily rozdílné významy. (Rejzek, 2015, s. 223)
1. Коллективная поездка (прежде также индивидуальная) куда-н., посещение чего-н. с образовательной, познавательной целью. 2. Группа экскурсантов. (Ozhegov, Shvedova, 1991, online, s. 2281)	prohlédnutí, prohledání, lékařské vyšetření (Červená a kol., 2010, s. 310)
экскурсия по городу (Tourism Olomouc, 2019, online, nečíslováno)	prohlídka města (Firo tour, 2019, online, nečíslováno)
Česká jednotka <i>prohlídka</i> je českého původu, oproti tomu ruský výraz <i>экскурсия</i> byl přejat před francouzštinu a němčinu z latiny. Zatímco ruské slovo označuje hromadný zájezd a skupinu návštěvníků – turistů, české podstatné jméno vnímáme kromě návštěvy s poznávacím účem také jako lékařské vyšetření. V češtině najdeme také výraz <i>exkurze</i> , který odpovídá významově ruskému <i>экскурсия</i> .	

V této kapitole bakalářské práce bylo porovnáno celkem třicet ruských a českých slov. Z porovnávaných ruských jednotek byl celkem u pěti zaznamenán vliv angličtiny, u třinácti vliv francouzštiny a u jedenácti němčiny. Oproti tomu z českých slov byl zaznamenán vliv angličtiny pouze u tří slov, francouzštiny u pěti a němčiny u devíti. Co se týče sémantiky, byly u porovnávaných jednotek zjištěny rozdíly ve významu u většiny slov, které se týkají většinou detailů v definici slova a polysémie. Tyto rozdíly však nebrání v porozumění a komunikaci.

5.3 Česko-ruský slovník

Závěrečná část bakalářské práce uvádí slovník ruských a českých lexikálních jednotek, které jsou nejčastěji používány v tematické oblasti cestování a cestovního ruchu obecně. Tato slovní zásoba je dělena do tabulek podle okruhů použití. Je excerpována z jazykových učebnic, konverzací a slovníků na základě četnosti výskytu, zajímavosti příkladu a důležitosti. Jelikož se v některých odvětvích cestovního ruchu slovní zásoba překrývá, jsou vybrané lexémy uvedeny vždy pouze v jedné tabulce, a to v té, ke kterému tématu mají nejblíže.

Červenou barvou jsou označena slova, která byla přejata z angličtiny, modrou slova přejatá z francouzštiny a fialovou slova přejatá z němčiny.

Destinace	
Ruský výraz	Český výraz
высотное здание	výšková budova
гора	hora
горнолыжный курорт	lyžařské středisko
город	město
зарубежный	zahraniční
каникулы	prázdniny
касса	pokladna
кассир	pokladní
кататься на лыжах	lyžovat
лежак	lehátko
место назначения	destinace
море	moře
осмотр	prohlídka
остров	ostrov
отдых	rekreace
отпуск	dovolená
песок	písek
пешеходная зона	pěší zóna
пирс	molo
план	plán
пляж	pláž
пляжное полотенце	osuška
погружаться	potápět se
поезд метрополитена	souprava metra
посетитель	návštěvník
пребывание	pobyt
прогулка	procházka
путеводитель	průvodce
ракушка	mušle
рынок	trh
снег	sníh
сувенир	suvenýr

турист	turista
туристическое справочное бюро	turistické informační centrum
улица	ulice
центр	centrum
экскурсия	prohlídka, exkurze

Doklady, poplatky a prohlídky	
Ruský výraz	Český výraz
авиабилет	letenka
билет	jízdenka
билет на самолёт	letenka
виза	vízum
входная плата	vstupné
декларация	formulář
документ	doklad
застраховаться	pojistit se
консульство	konzulát
осмотр	prohlídka
паспорт	cestovní pas
посольство	velvyslanectví
пошлина	clo
срок действия паспорта	platnost pasu
страховка	pojištění
таможенник	celník
таможня	celnice
штамп	razítko

Finance	
Ruský výraz	Český výraz
банкнота	bankovka
банковская карта	platební karta
банкомат	bankomat
валюта	měna, valuty
гривна	hřivna
дебетовая карточка	debetní karta
делать покупки	nakupovat
деньги	peníze
доллар	dolar
евро	euro
злотый	zlotý
иена	jen
кредитная карточка	kreditní karta
крона	koruna
куна	kuna
курс	měnový kurz
монета	mince
наличные	hotovost
обмен валюты	výměna valut

обмена	směna
обменный пункт	směnárna
обменять	směnit
обменять деньги	vyměnit peníze
перевод денег	převod peněz
песо	peso
рубль	rubl
сумма	obnos, suma
торговаться	smlouvat
финансы	finance
фунт	libra
чек	šek

Letecká doprava	
Ruský výraz	Český výraz
аварийный выход	nouzový východ
авиакомпания	letecká společnost
аеролинии	aerolinie
ангар	hangár
аэробус	Airbus
аэропорт	letiště
багаж	zavazadla
багажная карусель	pohyblivý zavazadlový pás
багажная полка	úložný prostor
багажная тележка	vozik na zavazadla
беспосадочный полёт	let bez mezipřistání
бизнес-класс	business třída
борт самолёта	paluba letadla
взлетать	vzlétat
взлётно-посадочная полоса	vzletová a přistávací dráha
внутренний рейс	vnitrostátní let
выдача багажа	výdej zavazadel
вылет	odlet
высота	výška
зал ожидания	čekárna
информационное табло	informační tabule
камера хранения багажа	úschovna zavazadel
лента транспортёра	zavazadlový pás
магазин беспошлинной торговли	duty free shop
международный рейс	mezinárodní let
металлодетектор	detekční rám
окошко	přepážka
отлететь	odletět
отправить	odbavit se
оформление	odbavení
паспортный контроль	pasová kontrola
пересадка	přestup
пилот	pilot

посадка	mezipřistání
посадочный талон	palubní lístek
пояс	pásmo
прибытие	přílet
приземляться	přistát
пристегнуть ремни	zapnout pásy
проход	ulička
расписание	letový řád
регистрация пассажиров	přepážka pro odbavení
регистировать	odbavit
рейс	let
ручная кладь	příruční zavazadlo
ряд	řada
самолёт	letadlo
сиденье	sedadlo
спинка кресла	opěradlo
справочное бюро	informace
стойка регистрации	odbavovací přepážka
стюард	steward
стюардесса	letuška
табло	informační tabule
табло рейсов	letový řád
терминал	terminál
туристический класс	turistická třída
холл	vstupní hala

Námořní doprava	
Ruský výraz	Český výraz
берег	břeh
камбуз	lodní kuchyně
каюта	kajuta
корабль	loď
лодка	loďka, plavidlo
мол	molo
морские прогулки	projížďky po moři
паром	trajekt
парусник	plachetnice
причал	přístaviště
спасатель	plavčík
судно	loď
теплоход	motorová loď, parník
юнга	plavčík
яхта	jachta

Památky	
Ruský výraz	Český výraz
базилика	bazilika
башня	věž

дворец	palác
достопримечательность	památka
замок	hrad, zámek
здание	budova
капелла	kaple
кладбище	hřbitov
крепость	pevnost
мечеть	mešita
монастырь	klášter
мост	most
музей	muzeum
небоскрёб	mrakodrap
осматривать	prohlížet si
памятник	historická památka
площадь	náměstí
посетить	navštívit
посещать	navštěvovat
ратуша	radnice
руина	žřícenina
синагога	synagoga
скульптура	socha
собор	dóm
театр	divadlo
фотографировать	fotografovat
часовня	kaple
экспонат	exponát

Povrchová doprava	
Ruský výraz	Český výraz
автобус	autobus
автомат по продаже билетов	automat na jízdenky
автомобил	automobil
автостоп	autostop, stopování
АЗС (автозаправочная станция)	čerpací stanice
атлас автомобильных дорог	autoatlas
багажная полка	úložný prostor
багажник	kufř od auta
вагон	vagon
вагон-ресторан	jídelní vůz
водитель	řidič
вокзал	nádraží
зал ожидания	čekárna
карта	mapa
купе	kupé
маршрутка	minibus
маршрутное такси	taxi s určenou trasou
машинист	strojvedoucí
место	sedadlo

микроавтобус	mikrobus
мягкий вагон	vůz 1. třídy
опоздать	zpozdít se
откладной столик	rozkládací stůl
отъезд	odjezd
пассажирский поезд	osobní vlak
перрон	nástupiště
плацкарта	místenka
пограничник	pohraničnick
поезд	vlak
поезд дальнего следования	dálkový vlak
проездной билет	předplatná jízdenka
поломка	porucha
помещение вокзала	nádražní hala
привал	odpočívadlo
приезд	příjezd
прицеп-трейлер	karavan
пробка	dopravní zácpa
проводник	průvodčí
проездной талон	dálniční známka
путь	kolej
расстояние	vzdálenost
ремень безопасности	bezpečnostní pás
скорый поезд	rychlík
спальный вагон	lůžkový vůz
стоянка такси	stanoviště taxi
такси	taxi
трамвай	tramvaj
транспорт	doprava

Ubytování	
Ruský výraz	Český výraz
администратор	recepční
администрация	recepce
адрес	adresa
балкон	balkon
бальнеология	lázeňství
бассейн	bazén
броня	rezervace
ванная	koupelna
горничная	pokojská
гостиница	hotel
гостиничное хозяйство	hotelnictví
гость	host
двуспальная кровать	manželská postel
дополнительная кровать	přistýlka
душ	sprcha
журнал регистрации	kniha hostů

зарегистрироваться	zaregistrovat se
кемпинг	kemp
ключ	klíč
комфорт	komfort
лестница	schodiště
лифт	výtah
лифтёр	obsluha výtahu, liftboy
минибар	minibar
надувной матрас	nafukovací matrace
номер	pokoj
- одноместный	- jednolůžkový
- двухместный	- dvoulůžkový
номер-люкс	apartmá
носильщик	nosič
ночлег	nocleh
оборудованный пандусом	bezbariérový
официант	číšník
паковать	balit
пансион	penze
- полный	- plná
- полупансион	- polopenze
пансионат	penzion
повар	kuchař
полулюкс	pololux
постельное бельё	povlečení
посыльный	portýr
пятизвездочный	pětihvězdičkový
раскладушка	skládací postel, lehátko
распаковывать	vybalovat si
расселение	ubytování
ресторан	restaurace
сейф	trezor
сообщения	vzkazy
стойка	pult
столовая	jídelna
счёт	účet
тележка	vožík
туалет	toaleta
фойе	foyer
хозяин	majitel
хостел	hostel
хотельер	hoteliér
чемодан	kufř
швейцар	vrátný
этаж	poschodí

V cestovní kanceláři	
Ruský výraz	Český výraz
аннулировать	stornovat
бронировать	rezervovat
брошюра	brožura
бюро обслуживания	kancelář zařizující služby
вызов	objednávka
забронировать	zarezervovat
каталог	katalog
пассажир	cestující
планировать	plánovat
поездка	cesta, zájezd
проспект	prospekt
путёвка	poukaz
путешествовать	cestovat
путь	cesta
предотъездная лихорадка	cestovní horečka
реклама	reklama
скидка	sleva
справочник	informační seznam, přehled
стоимость	cena
турагентство	cestovní kancelář
турфирма	cestovní kancelář
цена	cena

Při porovnávání původu slov z tematické oblasti cestování bylo zjištěno, že ruština má oproti češtině větší tendence k přejímání slov. Konkrétně v tomto slovníku přejala třicet jedna položek z němčiny, čtyřicet osm z francouzštiny a sedmnáct z němčiny. Oproti tomu čeština přejala sedmnáct položek z angličtiny, dvacet pět z francouzštiny a dvanáct z němčiny. V minulosti nejvíce oba jazyky přejímaly z francouzštiny, v dnešní době se v moderních oblastech přejímá zejména z angličtiny.

Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl porovnání české a ruské slovní zásoby v tematické oblasti cestování. Toto porovnání se týkalo jak etymologie, tak sémantiky a užití.

Teoretická část bakalářské práce představuje lexikologii jako vědeckou disciplínu, definuje slovo a zabývá se také způsoby vzniku nových slov a porovnáním těchto procesů. Díky společnému slovanskému původu obou jazyků pozorujeme při slovo tvorné analýze společné procesy, jakými jsou odvozování, zkracování, skládání a přenášení významu.

Zvláštní důraz je v teoretické části kladen na přejímání slov, které probíhalo jak v historii, tak je velmi aktuální v dnešní době. Český jazyk v sobě obsahuje slovní zásobu původem z ostatních slovanských jazyků – ruštiny, ukrajinštiny, srbštiny, polštiny, bulharštiny; klasických jazyků – latiny a řečtiny; románských jazyků – španělštiny, italštiny, francouzštiny, portugalštiny, rumunštiny, germánských jazyků – němčiny, angličtiny, švédštiny, norštiny, nizozemštiny, islandštiny; omezené množství přejala také z jazyků ugrofinských, agijských, indiánských a z hebrejštiny. V porovnání s češtinou přejímala ruština také z příbuzných slovanských jazyků – polštiny, češtiny, ukrajinštiny, bulharštiny; klasických jazyků – latiny, řečtiny, asijských jazyků. Vlivem své historie však čerpala ruština také z jazyků, které slovní zásobu češtiny neovlivnily – tatarština, uzbečtina, kyrgyzština.

V teoretické části je také vysvětlena současná situace v oblasti cestovního ruchu v ČR a RF. V této části bakalářské práce se zmiňují nejčastěji navštěvovaná místa v obou zemích. V tomto případě zaznamenávají obě země velkou návštěvnost památek UNESCO. Statistiky ukázaly, že Rusové míří kromě postsovětských republik nejčastěji do Turecka, Číny a Itálie. Pro Čechy je nejatraktivnější destinací Slovensko, Rakousko, Chorvatsko, Itálie a Řecko.

Praktická část bakalářské práce porovnává vybrané jednotky z tematické oblasti cestování se zřetelem na jejich etymologii a sémantiku. Bylo zde porovnáno celkem třicet slov tematické oblasti cestování. U těchto jednotek byl zjištěn velký vliv angličtiny, francouzštiny a němčiny. Z těchto jazyků měla na ruštinu největší vliv francouzština, potom němčina a nejmenší angličtina, což je přičítáno tomu, že mnohé skutečnosti existovaly na ruském území již v době před expanzí angličtiny jako světového jazyka a angličtina ovlivnila slovní zásobu ruštiny v oblastech spojených s oblastmi novými v posledních několika desetiletích. Na slovní zásobu českého jazyka měla kvůli dlouhé společné historii obou států největší vliv němčina, menší francouzština a nejmenší angličtina, kterou předpokládáme jako zdroj přejímek v budoucích letech. V obou jazycích sledujeme také podíl všeslovanských výrazů a slov domácího původu.

Závěrečný slovník rusko-českých jednotek je rozdělen do celkem devíti okruhů. V těchto okruzích je zaznamenáno velké množství přejatých slov, z nichž největší podíl tvoří slova přejatá z angličiny, francouzštiny a němčiny. Menší podíl tvoří slova přejatá z italštiny, latiny a nizozemštiny.

Резюме

Целью данной бакалаврской работы является сравнение словарного запаса русского и чешского языков. В работе сравнивается их происхождение, значение и использование.

В теоретической части работы рассматривается лексикология как лингвистическая наука, дается определение слову, а также объясняются способы возникновения новых слов. Из-за общего славянского происхождения обоих языков эти процессы похожи друг на друга.

Основное внимание обращается на заимствование слов из других языков. При анализе слов выявилось влияние не только славянских языков. Самое большое влияние на словарный запас русского и чешского языков оказали английский, немецкий и французский языки. Но в лексиконе этих двух языков также обнаруживаются и слова из классических, германских, романских, азиатских языков. В силу особенностей исторического развития России русский язык заимствовал слова из языков, которые не имели влияния на чешский язык – это татарский, узбекский и киргизский языки.

Первая глава бакалаврской работы касается ситуации туризма в Чешской республике и в России. Сравниваются также места, которые чаще всего посещают чешские и русские туристы.

В практической части бакалаврской работы сравниваются тридцать слов чешского и русского лексикона на тему путешествий. Для каждого слова указано его происхождение, значение и возможность использования. При анализе было выявлено, что французский, немецкий и английский языки имели большее влияние на русский язык, чем на чешский. Значения слов не всегда были одинаковы, но это не имело большого влияния на понимание.

В последней части работы приводится русско-чешский словарь, состоящий из одиннадцати таблиц, где представлен лексический запас из области туризма. Большинство заимствованных слов происходит из английского, французского и немецкого языков.

Bibliografie

Literární zdroje v češtině

ANDĚL, Jiří, BIČÍK, Ivan, HAVLÍČEK, Tomáš, CHROMÝ, Pavel, MARADA, Miroslav, MATĚJČEK, Tomáš. *Makroregiony světa*. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti s.r.o., 2010. ISBN 978-80-86034-78-2

BENEŠ, Bohuslav. *Česká lidová slovesnost: výběr pro současného čtenáře*. Praha: Odeon, 1990. ISBN 80-207-0181-8

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. ISBN 14-475-80

MAN, Oldřich. *Základy lexikologie ruského jazyka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976. ISBN 17-098-76

ŠIMEČKOVÁ, Alena. *Úvod do studia jazykové germanistiky*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006. ISBN 8024605953

VEČERKA, Radoslav. *Staroslověnština v kontextu slovanských jazyků*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, nakladatelství Euroslavica, 2006. ISBN 80-85494-71-X.

VLČEK, Josef. *Porovnání slovní zásoby ruského jazyka se slovní zásobou českého jazyka*. Praha: Univerzita Karlova, 1986. ISBN 60-013-85

ŽAŽA, Stanislav. *Ruština a čeština v porovnávacím pohledu*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, vydavatelství MU, Brno, 1999. ISBN 80-210-2058-X

Literární zdroje v ruštině

НЕТЯГО, Надежда Васильевна, ДЮЗЕНЛИ, Мария Владимировна. *Лексикология современного русского языка: краткий курс для иностранных учащихся учебно-методическое пособие*. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2016. ISBN 978-5-7996-1665-6

РУБЛЕВА, О. Л. *Лексикология современного русского языка*. Владивосток: Издательство дальневосточного университета, 2004.

САМОТИКА, Людмила Григорьевна. *Лексика современного русского языка*. Красноярск: Министерство образования и науки РФ, 2010. ISBN 978-5-85981-400-8

Elektronické zdroje v češtině

BÁČOVÁ, Petra. *Letos k nám přijelo nejvíc turistů od začátku tisíciletí*. [online] 2017 [cit. 2018-10-14] Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/letos-k-nam-prijelo-nejvic-turistu-od-zacatku-tisicileti>>

BROŽ, Jan. *Rakousko má unikát. Nejkratší mezinárodní let trvající osm minut*. [online] 2016 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <https://www.idnes.cz/ekonomika/doprava/nejkratsi-letecka-linka-je-mezí-svycarskem-a-nemeckem.A161103_115051_eko-doprava_ozr>

CK MEYER & CROCUS. *Švýcarsko*. [online] 2011 [cit. 2019-03-06] Dostupné z: <<http://rady.poznavaci-zajezdy.cz/svycarsko.html>>

CK RAJBAS. *Kyrgyzstán – Hedvábnou stezkou na kole*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.rajbas.eu/zajezdy/74-kyrgyzstan-cyklistika.html>>

ČEDOK. *O nás*. [online] 2019 [cit. 2019-02-17] Dostupné z: <<https://www.cedok.cz/cedok/>>

ČERVENKA, Jiří. *22 otázek o cestování letadlem, na které jste vždycky chtěli znát odpověď*. [online] 2017 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://www.euro.cz/light/22-otazek-o-cestovani-letadlem-na-ktere-jste-vzdycky-chteli-znat-odpoved-1302033>>

ČESKÉ DRÁHY. *Druhy vlaků*. [online] 2012 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://m.cd.cz/vnitrostatni-cestovani/nase-vlaky/-3528/tmplid-860/>>

ČESKÉ DRÁHY. *Jízdenky a místenky do vlaků railjet*. [online] 2012 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <<https://m.cd.cz/spec/railjet/jizdenka/nase-jizdenky/-22010/tmplid-860/>>

DAVID, Jan, HRUŠKA, Libor. *Prahu letos navštíví rekordní počet turistů*. [online] 2005 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/prahu-letos-navstivi-rekordni-pocet-turistu.A050819_201707_praha_miz>

EHLRICH, Pavel. *Letecká doprava*. [online] 2013 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=letecka_doprava&site=doprava>

ETRAVEL. *Slovníček pojmů pro cestovatele*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.etravel.cz/cestovatelsky-slovnicek>>

HASIL, Jiří. *Dvacet let bohemistiky v Jižní Koreji jako příležitost k setkání východoasijských bohemistů*. [online] Praha, 2009 [cit. 2017-11-17] Dostupné z: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=8040>>

FIRO TOUR. *Výlety Albánie*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.firotour.cz/zajezdy/albanie/dracska-riviera/vylety/>>

HANSACK, Ernst, VEČERKA, Radoslav. *Staroslověnština*. [online] 2012 [cit. 2019-03-26] Dostupné z: <<https://www.czechency.org/slovník/STAROSLOVĚNŠTINA>>

HERGET, Jan. *Projekt TV kampaň Rusko – „Česká republika – země příběhů“*. [online] 2013

[cit. 2018-10-14] Dostupné z: <<https://www.czechtourism.cz/media/tiskove-zpravy/projekt-tv-kampan-rusko-ceska-republika,-zeme-p/>>

Honzovy letenky. *Nejlevnější letenky do Srbska*. [online] 2019 [cit. 2019-02-10] Dostupné z: <<https://honzovyletenky.cz/nejlevnejsi-letenky-do-srbska/>>

HORÁČEK, Filip. *Lidé se bojí do Francie, hlásí některé cestovky*. [online] 2015 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/teror-v-parizi-srazil-zajem-o-poznavaci-zajezd.A150116_115133_ekonomika_fih>

HOTELY.CZ. *Hotel Diplomat*. [online] 2019 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <<https://www.hotely.cz/praha-6/hotel-diplomat/>>

HUSÁROVÁ, Dáša. *9 praktických rad, jak fotografovat památky*. [online] 2017 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.milujemefotografii.cz/9-prakticky-rad-jak-fotografovat-pamatky>>

HVARINFO. *Jak přijet?* [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.hvarinfo.com/cz/jak-prijet-do-ostrov-hvar/>>

CHRÁMECKÝ, Tomáš, LEJSEK, Zdeněk. *V cestovním ruchu pracuje téměř čtvrt milionu lidí*. [online] 2014 [cit. 2018-10-14] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/v_cestovnim_ruchu_pracuje_temer_ctvrt_milionu_lidi>

KOLÁČKOVÁ, Gaja. *Česká republika je pro ruské turisty „destinací na doporučení“*. [online] 2018 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.icot.cz/ceska-republika-je-pro-ruske-turisty-destinaci-na-doporuceni/>>

KOPECKÝ, Pavel. *Kazachstán ruší azbuku a zavede latinku. Přechod má být snadný*. [online] 2017 [cit. 2018-03-07] Dostupné z: <https://www.denik.cz/ze_sveta/kazachstan-rusi-azbuku-a-zavede-latinku-prechod-ma-byt-snadny-20170413.html>

KOVÁRNOVÁ, Irena. *Kam Češi cestovali v roce 2017 nejčastěji*. [online] 2018 [cit. 2018-10-14] Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/xc/kde-cesi-travili-v-roce-2017-dovolenou>>

KRÁSNÁ ZEMĚ. *Časový posun Thajsko*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.krasnazeme.cz/thajsko/casovy-posun/>>

KRUTIL, Robin. *Kvůli chybě strojívdce se v Brně srazily vlaky, zraněno je přes 20 lidí*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <https://www.idnes.cz/brno/zpravy/srazka-vlaku-brno-nadrazi.A190305_090014_brno-zpravy_alh>

LEJSEK, Zdeněk. *Kam jezdíme na dovolenou*. [online] 2014 [cit. 2018-10-14] Dostupné z: <<https://www.czso.cz/csu/czso/a5004119d9>>

NAŠE ŘEČ. *Hrany, hrana, hranice*. [online] 1923 [cit. 2019-02-17] Dostupné z: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2126>>

NOVOTNÝ, Robert. *Rusko: Ocenění National Traveler Awards pro Českou republiku*. [online] 2016 [cit. 2018-10-21] Dostupné z: <<https://www.czechtourism.cz/clanky/rusko-oceneni-national-geographic-traveler-awards/>>

ONDRŮJ, Aleš. *RegioJet nabídne last-minute víkendovou zpáteční jízdenku z Česka a Slovenska do Chorvatska za 990 Kč resp. 39 EUR*. [online] 2017 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <https://www.studentagency.cz/o-nas/pro-media/2017/2017_07_03_Last_minute.html>

PENZION CHALOUPKA. *Naše služby*. [online] 2019 [cit. 2019-03-14] Dostupné z: <<http://www.penzionchaloupka.cz>>

PŘEUČIL, Pavel. *Kde a jak si zarezervovat hotel, abyste získali tu nejlepší cenu i nejlepší služby?*. [online] 2019 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://tripmania.cz/dovolena/342-kde-a-jak-si-zarezervovat-hotel-abyste-ziskali-tu-nejlepsi-cenu-i-nejlepsi-sluzby.html>>

ŘEŽŇÁKOVÁ, Lada. *Restaurace diskriminovala černošské zákazníky, chtěla po nich platbu předem*. [online] 2018 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/kanada-toronto-cinska-restaurace-diskriminace-cernoskych-zakazniku.A180501_140805_zahranicni_lre>

ŠINDELÁŘOVÁ, Jaromíra. *Výuka češtiny z pohledu žáků-cizinců východoslovanského původu*. [online] 2011 [cit. 2018-12-02] Dostupné z: <<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/ZUHB/9671/VYUKA-CESTINY-Z-POHLEDU-ZAKU-CIZINCU-VYCHODOSLOVANSKEHO-PUVODU.html/>>

ŠUPÍKOVÁ, Barbora. *Jaké suvenýry nakoupit v Benátkách? Vsaďte na klasiku!* [online] 2017 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.radynacestu.cz/magazin/jake-suvenyry-z-benatek/>>

TOBOŘÍKOVÁ, Aneta. *Kolumbie – jak získat vízum*. [online] 2016 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://toborikova.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=522611>>

TONCEK. *Let do USA a kufr obalený folií. Ano či ne?* [online] 2016 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <<https://www.cestujlevne.com/diskuze/6-cestujeme-vzduchem/4216-let-do-usa-a-kufr-obaleny-folii-ano-ci-ne>>

TRAVEL SERVICE. *"Být Stevardkou | Stevardem ve Smartwings není práce. Je to životní styl."* [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.travelservice.aero/o-spolecnosti/kariera/stevard-ka-v-letecke-spolecnosti/>>

UNESCO. *UNESCO památky*. [online] [cit. 2018-10-21] Dostupné z: <<http://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/>>

WELLNESS HOTEL LUŽAN. *Dvoulůžkový pokoj Hotel Lužan*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.hotelluzan.cz/S/ubytovani/dvouluzkovy-pokoj>>

YARON. *10 tipů, jak se zorientovat na mezinárodním letišti*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.ef-czech.cz/blog/language/10-tipu-jak-se-zorientovat-na-mezinarodnim-letisti/>>

-TYA-. *Gucci: z hotelového liftboye zakladatel impéria*. [online] 2018 [cit. 2019-02-17] Dostupné z: <https://www.tyden.cz/rubriky/relax/moda-a-styl/gucci-z-hoteloveho-liftboye-zakladatel-imperia_506450.html>

Elektronické zdroje v ruštině

24TIMEZONES. *Время в Дубае*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://24timezones.com/Дубай/время>>

AIR ASTANA. *Общие вопросы*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://airastana.com/kaz/ru-ru/Informatsiia/Pomoshch/Obshchie-voprosy>>

ADVANTOUR. *Достопримечательности Бишкека*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://www.advantour.com/rus/kyrgyzstan/bishkek/sights.htm>>

АНАШКЕВИЧ, Сергей. *Это важно знать. Почему аннулируют авиабилеты*. [online] 2016 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://aquatek-filips.livejournal.com/1119692.html>>

Архитектурный словарь. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/architecture>>

AVIASALES. *Забронировать отель в Праге*. [online] 2019 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://hotellook.ru/cities/prague>>

AVIASALES. *Поиск дешевых авиабилетов*. [online] 2007 [cit. 2019-02-10] Dostupné z: <<https://www.aviasales.ru>>

ЦЫГАНЕНКО, Анатолий Яковлевич. *Этимологический словарь русского языка*. [online] 2017 [cit. 2019-03-14] Dostupné z: <<http://www.slovorod.ru/etym-cyganenko/index.html>>

ЦЫГАНКОВА, Катерина. *Как сложить чемодан: 7 простых правил (фото, видео)*. [online] 2016 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <<https://travel.tochka.net/7046-kak-slozhit-chemodan-7-prostykh-pravil-foto-video/>>

ДЕМЧЕНКО, Наталья, КОСТИНА, Екатерина. *В Анкаре скоростной пассажирский поезд столкнулся с пригородным составом*. [online] 2018 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://www.rbc.ru/society/13/12/2018/5c11e65c9a7947466168a6e5>>

ЕДИНЫЙ БИЛЕТ. *Керченская паромная переправа в Крыму*. [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<http://edinyj-bilet.ru/parom-krym.html>>

- EVGENIY. *Просмотр резюме на позиции "Кок (шеф-повар), стюарт (стюардесса)".* [online] 2018 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<http://www.allyachts.ru/resume.asp?resumeid=448&part=26>>
- ГИРЬКО, Татьяна. *Швейцарская таможня не сидит без дела с новыми правилами.* [online] 2015 [cit. 2019-03-06] Dostupné z: <<http://nashagazeta.ch/news/econom/18790>>
- ГОЛОВКИНА, Виктория. *Кто и почему путешествуют по России.* [online] 2010 [cit. 2018-10-21] Dostupné z: <<http://strana.ru/journal/368171>>
- Горная энциклопедия.* [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <https://gufo.me/dict/mining_encyclopedia>
- HOTELLOOK. *Какие есть типы номеров в отелях?* [online] 2017 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://hotellook.ru/help/kakie-est-tipy-nomerov-v-otelyah>>
- HOTELS.RU. *Гостиница Diplomat Residence в Москве.* [online] 2019 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <https://www.hotels.ru/rus/hotels/russia/moscow/diplomat_residence.htm>
- ИВЛЕВ, Александр, АРХАНГЕЛЬЦКАЯ, Ольга, СУХАРНИКОВ, Илья, РЫБНИКОВ, Алексей. *Иностранцы туристы в России.* [online] 2017 [cit. 2018-10-21] Dostupné z: <https://www.russiatourism.ru/Tourism_Survey_Final_.pdf>
- ИНТЕРФАКС. *Около 60% россиян путешествуют по России, 6% выезжают только за рубеж.* [online] 2017 [cit. 2018-10-14] Dostupné z: <<https://tourism.interfax.ru/ru/news/articles/44155/>>
- КЛОПС. *Ознакомительная поездка в вузы Гданьска для школьников 8–11-х классов.* [online] 2018 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://klops.ru/news/2018-11-23/184522-oznakomitelnaya-poezdka-v-vuzy-gdanska-dlya-shkolnikov-8-11-h-klassov>>
- КОВЧЕГ. *Зарубежные поездки.* [online] 2019 [cit. 2019-02-17] Dostupné z: <<https://kovceg.ru/time-table/foreign>>
- КОМИССИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПО ДЕЛАМ ЮНЕСКО. *Объекты всемирного населения.* [online] 2013 [cit. 2018-10-21] Dostupné z: <<http://www.unesco.ru/ru/?module=objects&action=list>>
- LAWRENCE, Geoff. *Как фотографировать города в путешествиях.* [online] 2013 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://photo-monster.ru/lessons/read/kak-fotografirovat-goroda-v-puteshestviyah.html>>
- ЛИПАТОВА, Елена. *Как самостоятельно получить Шенгенскую визу в 2019 году.* [online] 2019 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<http://travelq.ru/kak-samostoyatelno-poluchit-shengenskuyu-vizu/>>
- ЛОВКОВ, Александр. *Воздушный транспорт в России.* [online] 2012 [cit. 2019-02-21]

Dostupné

z:

<http://www.muzel.ru/article/tramline/vozduh/vozdu6nyi_transport_v_roccii.htm>

МАСИНА, Таисия. *"Ох, попал мужик!": русский турист начудил в Таиланде.* [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://deita.ru/ru/news/oh-popal-muzhik-russkij-turist-nachudil-v-tailande/>>

МЕЩЕРСКАЯ, Анастасия. *Преимущества и недостатки путешествия на самолёте.* [online] 2014 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<https://www.epochtimes.ru/preimushhestva-i-nedostatki-puteshestviya-na-samolyote-98912764/#/>>

МИХЕЛЬСОН, Алексей Давидович. *Сувенир.* [online] 2014 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<http://www.sugargrovelibrary.org/index.php/term/,9da4ab975b5460a5666e565e6db09fa0a25359626b9fb05fa96852a070a5a267716da7a7ac5d59ad666e6f675aa3a863.xhtml>>

НН. *Работа лифтером в Москве.* [online] 2019 [cit. 2019-02-17] Dostupné z: <<https://hh.ru/catalog/Rabochij-personal/Lifter>>

RESTAURANT TAN. *Лзчий китайский ресторан в центре Москвы.* [online] 2017 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://restorantan.ru>>

ПАНСИОНАТ БУРЕВЕСТНИК. *Финский залив.* [online] 2015 [cit. 2019-03-14] Dostupné z: <<http://brv.spb.ru>>

PRAGUE.EU. *10 причин посетить Прагу.* [online] 2019 [cit. 2019-02-21] Dostupné z: <<https://www.prague.eu/ru/articles/10-10936>>

RUOTSALAINEN, Tiina. *Центральный вокзал & Маткахуолто.* [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://visitjyvaskyla.fi/ru/dobro-pozhalovat/pribytie-v-iuviaskiulia/tcentral-nyi-vokzal>>

СИЛАНТЬЕВА, Ирина, СМЕРТИН, Антон. *20 лет и 100 млрд: как в Краснодаре объединят аэропорт, ж/д и автовокзалы.* [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://kuban.rbc.ru/krasnodar/05/03/2019/5c76a0959a79475a8780935d>>

SMIRNOVA, Yuliya. *15 стран, куда российские туристы стали летать больше.* [online] 2016 [cit. 2018-10-14] Dostupné z: <<https://www.kp.ru/daily/26477/3347281/>>

Социологический словарь. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/social>>

ТОНКОСТИ ТУРИЗМА. *Есть ли в Праге качественные сувенирные магазины?* [online] 2011 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <https://tonkosti.ru/Где_покупать_сувениры_в_Праге>

TOURISM OLOMOUC. *Экскурсия по городу с гидом.* [online] 2019 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<https://tourism.olomouc.eu/tourism/information-centre/guide-order/ru>>

ТУРВОПРОС. *Полный пансион в отеле: что это значит*. [online] 2018 [cit. 2019-03-05]

Dostupné z: <<http://turvopros.com/polnyiy-pansion-v-otele-chto-eto-znachit/>>

VOKZAL.RU. *Как формируется цена билета на поезд*. [online] 2019 [cit. 2019-03-14]

Dostupné z: <<https://vokzal.ru/blog/kak-formiruetsya-cena-bileta-na-poezd>>

Slovníky

BARTÁK, Matěj, MÜLLEROVÁ, Adéla, RYCHLÁ, Renata, VEBROVÁ, Jitka. *Nový slovník cizích slov pro 21. století*. Praha: Nakladatelství Plot, 2018. ISBN 978-80-7428-326-0

Большой энциклопедический словарь. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/bes>>

Большой словарь иностранных слов. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <https://gufo.me/dict/foreign_words>

БРОКГАУЗ, Фридрих Арнольд, ЕФРОН, Илья Абрамович. *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/brockhaus>>

BUCHTELOVÁ, Růžena, CONFORTIOVÁ, Helena, ČERVENÁ, Vlasta, HOVORKOVÁ, Mariana, CHURAVÝ, Miloslav, KRAUS, Jiří, KROUPOVÁ, Libuše, LUDVÍKOVÁ, Marie, MACHAČ, Jaroslav, MEJSTRÍK, Vladimír, PETRÁČKOVÁ, Věra, POŠTOLKOVÁ, Běla, ROUDNÝ, Miroslav, SCHMIEDTOVÁ, Věra, ŠROUFKOVÁ, Miloslava, UNGERMANN, Vladimír. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0607-9

CELUNOVA, Jelena, TVRDÍKOVÁ, Sylva. *Česko-ruský a rusko-český slovník pro turismus, gastronomii, hotelnictví*. Vyd. 1. Praha: EKOPRESS, s.r.o., 2013. ISBN 978-80-87865-00-2

CSIRIKOVÁ, Marie, KONÍČKOVÁ, Nataša. *Zrádná slova v ruštině*. Vyd. 1. Voznice: Nakladatelství Leda spol. s.r.o., 2015. ISBN 978-80-7335-405-3

ČERVENÁ, Vlasta, FILIPEC, Josef, HAVLOVÁ, Eliška, HOLUBOVÁ, Václava, CHURAVÝ, Miloslav, KROUPOVÁ, Libuše, MACHAČ, Jaroslav, MEJSTRÍK, Vladimír, MUDRA, Jiří, POKORNÁ, Eva, POŠTOLKOVÁ, Běla, SOCHOVÁ, Zdeňka, SVOZILOVÁ, Nad'a, KNAPPOVÁ, Miloslava. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Vyd. 4. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1347-7

ДАЛЬ, Владимир Иванович. *Толковый словарь Даля*. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/dal>>

Экономический словарь терминов. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <https://gufo.me/dict/economics_terms>

HAVRÁNEK, Bohuslav, BĚLIČ, Jaromír, HELCL, Miloš, JEDLIČKA, Alois, KŘÍSTEK, Václav, TRÁVNÍČEK, František, ČERVENÁ, Vlasta, FILIPEC, Josef, HAVLOVÁ, Eliška, CHURAVÝ, Miloslav, JANSKÝ, Ladislav, KOZLOVÁ, Karla, KROUPOVÁ, Libuše, MACHAČ, Jaroslav, MAREŠOVÁ, Hana, MEJSTRŮ, Vladimír, MICHÁLEK, Emanuel, PAPIRNÍKOVÁ, Blanka, POKORNÁ, Eva, POŠTOLKOVÁ, Běla, ROUDNÝ, Miroslav, SOCHOVÁ, Zdeňka, SVOZILOVÁ, Naďa, VODRÁŽKOVÁ, Emilie, ZIMA, Jaroslav. *Slovník spisovného jazyka českého*. [online] 2011 [cit. 2019-02-10] Dostupné z: <<https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=letenka&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>>

HOLUB, Josef, LYER, Stanislav. *Stručný etymologický slovník jazyka českého se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. ISBN 80-04-23715-0

ЕВГЕНЬЕВА, Анастасия Петровна. *Малый академический словарь*. [online] 1957-1984 [cit. 2019-02-10] Dostupné z: <<http://rus-yaz.niv.ru/doc/small-academic-vocabulary/index.htm>>

ЕВГЕНЬЕВА, Анастасия Петровна. *Малый академический словарь*. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/mas>>

KNÍŽEK, Jeroným. *Lidový slovník pro chalupáře*. [online] 2018 [cit. 2019-02-17] Dostupné z: <<http://lidovyslovník.cz/Lidovyslovník.pdf>>

КРЫЛОВ, Пётр Андреевич. *Этимологический словарь Крылова*. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/krylov>>

КУЗНЕЦОВ, Сергей Александрович. *Толковый словарь Кузнецова*. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/kuznetsov>>

MAMONOVA, Julija. *1000 ruských slovíček ilustrovaný slovník*. Brno: Computer Press, a.s., 2010. ISBN 978-80-251-2630-1

MAMONOVA, Yulia. *Ruský slovník na cesty*. Vyd. 1. Brno: Edika, 2015. ISBN 978-80-266-0704-5

Медицинская энциклопедия. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <https://gufo.me/dict/medical_encyclopedia>

ОЖЕГОВ, Сергей Иванович, ШЕДОВА, Наталья Юльевна. *Толковый словарь русского языка*. [online] 1991 [cit. 2019-02-10] Dostupné z: <<http://cyberlan.com.ua/wp-content/uploads/2015/07/Tolkovij-slovarj-russkogo-yazika.pdf>>

PAVLOVÁ, Zuzana. *Rusko český ilustrovaný slovník*. Praha: Nakladatelství Slovart, s.r.o., 2013. ISBN 978-80-7391-684-8

ПРОХОРОВ, Александр Михайлович. *Большая советская энциклопедия*. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/bse>>

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Nakladatelství LEDA, spol., s.r.o., 2015. ISBN 978-80-7335-393-3

SAVICKÝ, Nikolaj, ŠIŠKOVÁ, Růžena, ŠLAUFOVÁ, Eva, *Rusko-český a česko-ruský slovník neologismů*. Praha: Academia, nakladatelství AV ČR, 1999. ISBN 80-200-0686-9

STEIGEROVÁ, Marie. *Kolibří slovník rusko-český česko-ruský*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2008. ISBN 978-80-7182-212-7

ШАНСКИЙ, Николай, Максимович. *Этимологический словарь Шанского*. [online] 2012 [cit. 2019-02-14] Dostupné z: <<http://www.slovorod.ru/etym-shansky/index.html>>

ШАПОШНИКОВ, Борис, Михайлович. *Словарь Шапошникова*. [online] 2012 [cit. 2019-03-05] Dostupné z: <<http://www.slovorod.ru/etym-shaposhnikov/index.html>>

ТИХОНОВ, Александр Николаевич. *Новый словообразовательный словарь русского языка для всех, кто хочет быть грамотным*. Moskva: Издательство АСТ, 2014. ISBN 978-5-17-082826-5

УШАКОВ, Дмитрий Николаевич. *Толковый словарь Ушакова*. [online] 2019 [cit. 2019-03-08] Dostupné z: <<https://gufo.me/dict/ushakov>>

VASMER, Max. *Этимологический словарь русского языка. Том I*. Москва: «Прогресс», 1986.

VASMER, Max. *Этимологический словарь русского языка. Том II*. Москва: «Прогресс», 1986.

VASMER, Max. *Этимологический словарь русского языка. Том III*. Москва: «Прогресс», 1987.

VASMER, Max. *Этимологический словарь русского языка. Том IV*. Москва: «Прогресс», 1987.

VENCOVSKÁ, Marta, КОПЕЦКИЙ, Leontij, BALCAR, Milan, BENEŠOVÁ, Sylva, BEZDĚK, Jaroslav, DLOUHÝ, Miloslav, КОНОУТ, Jiří, KRESTOVSKÝ, Vladimír, MLEJ, Milan, PAROLKOVÁ, Olga. *Rusko-český slovník*. Voznice: LEDA, spol. s.r.o., 2002. ISBN 80-85927-99-3

VENCOVSKÁ, Marta, КОПЕЦКИЙ, Leontij, BALCAR, Milan, BENEŠOVÁ, Sylva, BEZDĚK, Jaroslav, DLOUHÝ, Miloslav, КОНОУТ, Jiří, KRESTOVSKÝ, Vladimír, MLEJ, Milan, PAROLKOVÁ, Olga. *Rusko-český slovník*. Voznice: LEDA, spol. s.r.o., 2010. ISBN

978-80-7335-207-3

Česko-ruské konverzace

AUGUSTIN, Irina. *Ruština 1000 nejdůležitějších slovíček a frází v 50 tématech*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2013 ISBN 978-80-247-4677-7

CHOTĚRA, Radomír, ROLLOVÁ, Hana, RULF, Jiří, TUČNÁ, Zora, ZIMOVÁ, Jaromíra, HEMMEROVÁ, Ludmila, PAVLÁSKOVÁ, Nelly, DUFKOVÁ, Zora, ANFILOV, Mark, FLIEGEROVÁ, Ludmila, KELČEVSKÁ, Olga, MORAVCOVÁ, Nina. *Ruská konverzace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1967. ISBN 14-162-79

NAVRÁTILOVÁ, Jana. *Ruština konverzace a slovník*. Dubicko: Mozaika, Nakladatelství INFOA, 2018. ISBN 978-80-7547-245-8

ŽOFKOVÁ, Hana, HŘÍBKOVÁ, Radka, HORVÁTOVÁ, Marie, JANEŠOVÁ, Jarmila a PROKOPOVÁ, Libuše. *Ruština ihned k použití jazykový aktivátor*. Voznice: LEDA spol. s.r.o., 2013. ISBN 978-80-7335-334-6

ŽOFKOVÁ, Hana, HŘÍBKOVÁ, Radka, PECHTĚREV, Alexej, HORVÁTOVÁ, Marie, JANEŠOVÁ, Jarmila, PROKOPOVÁ, Libuše. *Česko-Ruská konverzace*. Voznice: LEDA, 2005. ISBN 80-7335-020-3

Učebnice ruštiny

BARNET, Vladimír, KLIKAROVÁ, Zina, TURKOVÁ, Nina, VACKOVÁ, Jana, ZOLOTOVA, Galina Alexandrovna. *Ruština pro pokročilé*. Voznice: LEDA spol. s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7335-104-5

CSIRIKOVÁ, Marie, VYSLOUŽILOVÁ, Eva. *Ruština v praxi*. Voznice: LEDA spol. s.r.o., 2010. ISBN 80-7335-226-4

DITTRICH, Rudolf, *Rusky za 4 týdny*. Dubicko: Mozaika, Nakladatelství INFOA, 2017. ISBN 978-80-7547-184-0

KARNĚJEVA, Ljudmila. *Ruština – slovní zásoba úroveň B1 – pro studenty středních škol*. Dubicko: INFOA, 2012. ISBN 978-80-7240-796-5

NEKOLOVÁ, Věra, CAMUTALIOVÁ, Irena, VASILJEVA-LEŠKOVÁ, Alena. *Ruština nejen pro samouky*. Praha: Leda, spol. s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7335-428-2

RAJNOCHOVÁ, Natalja. *Domluvíte se rusky?*. Praha: NS Svoboda, 2009. ISBN 978-80-205-0609-2

ŽOFKOVÁ, Hana. *Cvičení a úlohy z lexikologie ruského jazyka*. Vyd. 1. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Středisko vědeckých informací PedF UK, Praha, 1995.